

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων

Άρθρο 32, Νόμος 4036/2012 (Α' 8)

Πρόταση για
Δημόσια
διαβούλευση

Το παρόν κείμενο συμπυκνώνει το πλαίσιο, τους άξονες παρέμβασης και τις κύριες δράσεις του εθνικού σχεδιασμού για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων, την περίοδο 2012-2017.

Η υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων έχει ως σκοπό αφενός να συμβάλει στη μείωση των κινδύνων και των επιπτώσεων της χρήσης γεωργικών φαρμάκων στην υγεία του ανθρώπου και στο περιβάλλον και αφετέρου στην προώθηση της χρησιμοποίησης ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας και εναλλακτικών προσεγγίσεων ή τεχνικών, όπως οι μη χημικές εναλλακτικές λύσεις αντί των γεωργικών φαρμάκων.

Εισαγωγή

Στη χώρα μας περισσότερο από ποτέ απαιτούνται ριζικές και καινοτόμες δράσεις στα γεωργικά φάρμακα με σκοπό την προστασία του δημοσίου συμφέροντος, βασικές συνιστώσες του οποίου είναι η δημόσια υγεία και η προστασία του περιβάλλοντος.

Η αποτελεσματικότητα των δράσεων όσο καλά και να είναι σχεδιασμένες δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων πλευρών και συγκεκριμένα των παραγωγών χρηστών φυτοπροστατευτικών προϊόντων, των υπευθύνων των καταστημάτων εμπορίας γεωργικών φαρμάκων, των εταιρειών χονδρικής πώλησης γεωργικών φαρμάκων, των ερευνητικών ιδρυμάτων, φτων ορέων του δημοσίου αρμοδιότητα των οποίων είναι τα γεωργικά φάρμακα, οι συσκευασίες τους, τα μηχανήματα εφαρμογής, έως και των νοσοκομείων και του Κέντρου Δηλητηριάσεων.

Η σημερινή κατάσταση στη χώρα μας δύσκολα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ικανοποιητική με αποτέλεσμα να υφίστανται κίνδυνοι από τις επιπτώσεις της χρήσης των γεωργικών φαρμάκων στη δημόσια υγεία και στο περιβάλλον αλλά πάνω από όλα στην επόμενη γενιά στην οποία οφείλουμε να παραδώσουμε μία κατάσταση όχι απλώς βελτιωμένη αλλά ασφαλής. Τραγικά περιστατικά όπως δηλητηριάσεις από άγνοια της ορθής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων, καταστροφές καλλιεργειών από κακή χρήση, πεπαλαιωμένα και ελαττωματικά μηχανήματα εφαρμογής που μειώνουν την αποτελεσματικότητα των γεωργικών φαρμάκων, δαιμονοποίηση του χώρου των γεωργικών φαρμάκων από το ευρύ κοινό, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης διορθωτικών δράσεων.

Πίσω όμως από την κουρτίνα των προβλημάτων, αναπτύσσεται, έστω και χωρίς στρατηγικό σχεδιασμό, μια επιστημονική κοινότητα που υποστηρίζει τους παραγωγούς στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων, υπεύθυνοι επιστήμονες καταστημάτων που βρίσκονται δίπλα στον παραγωγό στο χωράφι για να δώσουν λύσεις στα προβλήματά του, εταιρείες γεωργικών φαρμάκων που διενεργούν καμπάνιες ορθολογικής χρήσης, δημόσιες υπηρεσίες που υπηρετούν αγόγγυστα το δημόσιο συμφέρον και παραγωγό που καμαρώνουν για την παραγωγή τους.

Το πλαίσιο στρατηγικού σχεδιασμού για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων, όπως αποτυπώνεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης, απόρροια της απαίτησης της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας, παρουσιάζει με λεπτομέρεια τα θεσμικά εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη των στόχων. Σκοπός όλων όσων ασχολήθηκαν με την εκπόνησή του είναι όχι μόνο η βέλτιστη αντιμετώπιση των προβλημάτων που σήμερα καταγράφονται αλλά και η λήψη προληπτικών μέτρων για την αποφυγή νέων προβλημάτων.

Προτείνεται η συνεργασία υπουργείων και υπηρεσιών καθώς σε πλειάδα δράσεων υφίστανται ήδη νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις συναφών θεμάτων και εμπειρία που μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης επανεξετάζεται τουλάχιστον ανά πενταετία με σκοπό την ανασκόπηση της κατάστασης και τη βελτίωση των απαιτούμενων δράσεων.

Τα οριζόμενα στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων εφαρμόζονται στα γεωργικά φάρμακα που είναι **φυτοπροστατευτικά προϊόντα**.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης υποδιαιρείται στα παρακάτω Τμήματα που αντιστοιχούν στα άρθρα 19 έως 29 του τρίτου μέρους του νόμου 4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) σχετικά με την προσαρμογή της Εθνικής νομοθεσίας στην οδηγία 2009/128/ΕΚ:

- Τμήμα Α: Κατάρτιση
- Τμήμα Β: Απαιτήσεις για τις πωλήσεις των γεωργικών φαρμάκων
- Τμήμα Γ: Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση
- Τμήμα Δ: Επιθεώρηση του χρησιμοποιούμενου εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων
- Τμήμα Ε: Αεροψεκασμοί
- Τμήμα ΣΤ: Ενημέρωση του κοινού
- Τμήμα Ζ: Ειδικά μέτρα για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και του πόσιμου νερού
- Τμήμα Η: Μείωση της χρήσης γεωργικών φαρμάκων ή των κινδύνων τους σε ειδικές περιοχές
- Τμήμα Θ: Χειρισμός και αποθήκευση των γεωργικών φαρμάκων και διαχείριση των συσκευασιών τους και του εναπομείναντος γεωργικού φαρμάκου
- Τμήμα Ι: Ολοκληρωμένη φυτοπροστασία
- Τμήμα Κ: Δείκτες

ΤΜΗΜΑ Α: ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

1. Εισαγωγή

Το παρόν σχέδιο δράσης αφορά το άρθρο 19 του νόμου 4036/2012 (ΦΕΚ Α'8), σχετικά με την κατάρτιση στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων, με το οποίο η εθνική νομοθεσία εναρμονίζεται με το άρθρο 5 και το Παράρτημα Ι της οδηγίας 2009/128/ΕΚ με σκοπό την επίτευξη της ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων. Επίσης, αφορά κάθε άλλο άρθρο του ν.4036/2012, στο οποίο γίνεται μνεία του πιστοποιητικού που χορηγείται μετά την παρακολούθηση προγράμματος κατάρτισης.

Το παρόν σχέδιο δράσης εφαρμόζεται στα γεωργικά φάρμακα που είναι φυτοπροστατευτικά προϊόντα.

Το σχέδιο δράσης για την κατάρτιση στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων αφορά τις παρακάτω απαιτούμενες δράσεις:

- A. Κατάρτιση των επαγγελματιών χρηστών στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων
- B. Κατάρτιση των διανομένων στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων και
- Γ. Κατάρτιση των απασχολούμενων στην παροχή συμβουλών για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων
- Δ. Χορήγησης πιστοποιητικού γνώσεων ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων

2. Υπάρχουσα κατάσταση

Η υπάρχουσα κατάσταση αναλύεται στον παρακάτω πίνακα με αντιστοίχιση στα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει η κατάρτιση έτσι ώστε να ανταποκριθεί στο σκοπό της.

Υπάρχουσα κατάσταση	Χαρακτηριστικά συστήματος κατάρτισης
Οι επαγγελματίες χρήστες των γεωργικών φαρμάκων δεν είναι καταγεγραμμένοι, έτσι ώστε να γνωρίζουμε τον ακριβή αριθμό τους αλλά είναι εύλογο να εκτιμηθούν σε αρκετές εκατοντάδες χιλιάδες άτομα σε όλη τη χώρα.	Το σύστημα κατάρτισης θα πρέπει να είναι ανοιχτό και προσβάσιμο από κάθε επαγγελματία χρήστη.
Το επίπεδο μόρφωσης των επαγγελματιών χρηστών των γεωργικών φαρμάκων είναι μικτό με την πλειονότητα των χρηστών να έχει χαμηλό επίπεδο μόρφωσης (απόφοιτοι Δημοτικού ή Γυμνασίου)	Το σύστημα κατάρτισης πρέπει να είναι απλό και κατανοητό σε όλους και να περιέχει θεωρητική και πρακτική κατάρτιση.
Η οικονομική συγκυρία δεν επιτρέπει την ευχερή χρηματοδότηση από το δημόσιο.	Το σύστημα κατάρτισης πρέπει να μην απαιτεί τεράστιες δαπάνες από το δημόσιο αλλά ούτε και από τους συμμετέχοντες χρήστες γεωργικών φαρμάκων, λόγω της υπάρχουσας οικονομικής συγκυρίας. Το σύστημα κατάρτισης πρέπει να δομηθεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι δυνατόν να ενταχθεί στην Πρόταση Κανονισμού για την στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) μετά το 2013 (ΕΣΠΑ).
Μέχρι τις 26-11-2013 πρέπει να έχει θεσπιστεί το σύστημα κατάρτισης σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 2 του ν.4036/2012	Το σύστημα κατάρτισης θα αξιοποιήσει πρωτίστως υπάρχουσες δυνατότητες.
Από 26-11-2015 οι κάτοχοι πιστοποιητικού κατάρτισης θα	Το όποιο σύστημα κατάρτισης ή χορήγησης

5

είναι οι μόνοι που θα μπορούν να προμηθεύονται επαγγελματικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων.	πιστοποιητικού θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα ότι το σύνολο των χρηστών γεωργικών φαρμάκων μέσα σε τρία χρόνια από τη θέσπισή του γνωρίζει τις βασικές αρχές της οδηγίας 128/2009.
Είναι κοινά αποδεκτό ότι μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων παραγωγών χρηστών γεωργικών φαρμάκων δεν γνωρίζουν τη θεματολογία του Παραρτήματος Β' του ν.4036/2012 που είναι το περιεχόμενο της κατάρτισης. Υφίσταται όμως ποσοστό παραγωγών που γνωρίζουν τη θεματολογία του Παραρτήματος Β' του ν.4036/2012.	Το σύστημα κατάρτισης πρέπει να είναι αποτελεσματικό και να αξιολογείται η εφαρμογή του.
Σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία (άρθρο 5 της οδηγίας 2009/128/EK) και την εθνική νομοθεσία (άρθρο 19 του ν.4036/2012) το πρόγραμμα κατάρτισης διαχωρίζεται σαφώς από το σύστημα για τη χορήγηση πιστοποιητικού.	Η δυνατότητα χορήγησης πιστοποιητικού μετά από εξετάσεις χωρίς την αναγκαιότητα κατάρτισης είναι απαραίτητη για τις περιπτώσεις χρηστών γεωργικών φαρμάκων που έχουν ήδη επιμορφωθεί για άλλο λόγο στα φυτοπροστατευτικά προϊόντα.
Ο ρόλος των εκπαιδευτών στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων είναι εξαιρετικά σημαντικός.	Πρέπει να θεσπιστεί σύστημα εκπαίδευσης εκπαιδευτών έτσι ώστε οι εκπαιδευτές να πιστοποιούνται για τις γνώσεις και δεξιότητές τους τις οποίες επικαιροποιούν τις γνώσεις και δεξιότητές τους
Οι διανομείς γεωργικών φαρμάκων στη χώρα μας και κυρίως οι υπεύθυνοι καταστημάτων εμπορίας γεωργικών φαρμάκων διαθέτουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο του Παραρτήματος Β' του ν.4036/2012.	Οι διανομείς γεωργικών φαρμάκων και κυρίως οι υπεύθυνοι καταστημάτων εμπορίας γεωργικών φαρμάκων δεν χρειάζονται πιστοποιητικό για την τεκμηρίωση του γνωστικού αντικείμενου Παραρτήματος Β' του ν.4036/2012. Πρέπει να θεσπιστεί σύστημα για τη συμπληρωματική κατάρτισή τους.
Οι σύμβουλοι ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας στη χώρα μας δεν απαιτείται νομοθετικά να έχουν συγκεκριμένο τίτλο σπουδών και δεν έχουν καταγραφεί στο σύνολό τους. Παρόλα αυτά εκτιμάται ότι η πλειοψηφία των συμβούλων ολοκληρωμένης καταπολέμησης διαθέτουν τίτλο σπουδών αντίστοιχο με αυτόν των υπευθύνων καταστημάτων εμπορίας γεωργικών φαρμάκων	Πρέπει να καταγραφούν σε μητρώο οι σύμβουλοι που θα απασχοληθούν στην ολοκληρωμένη χρήση γεωργικών φαρμάκων. Πρέπει να θεσπιστεί σύστημα κατάρτισης στην ολοκληρωμένη φυτοπροστασία για την αρχική και συμπληρωματική κατάρτιση των συμβούλων.

3. Στόχοι Εθνικού Σχεδίου Δράσης στην κατάρτιση

3.1. Επαγγελματίες χρήστες

Πρώτος στόχος του Εθνικού Σχεδίου Δράσης είναι η θέσπιση συστήματος κατάρτισης στο οποίο να έχουν πρόσβαση οι επαγγελματίες χρήστες. Λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη τη δεσμευτική προθεσμία για την κατοχή πιστοποιητικού σε συνδυασμό με την έλλειψη των απαραίτητων γνώσεων από σημαντικό ποσοστό των χρηστών γεωργικών φαρμάκων, η έκταση του συστήματος πρέπει να είναι τέτοια ώστε να μπορεί να καλύψει γεωγραφικά το σύνολο της χώρας και το σύνολο σχεδόν των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων. Η κάλυψη αυτή πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τα τέλη του 2014.

Στο νόμο 4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) υφίσταται η δεσμευτική προθεσμία ότι από 26-11-2015 οι επαγγελματίες χρήστες κάτοχοι πιστοποιητικού κατάρτισης θα είναι οι μόνοι που θα μπορούν να προμηθεύονται επαγγελματικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων τις 26-11-2015. Ως εκ τούτου, στόχος του Εθνικού Σχεδίου Δράσης πρέπει να είναι η χορήγηση πιστοποιητικού σε ποσοστό περίπου 33% των χρηστών κατ' έτος (33% μέσα στο 2013, 33% μέσα στο 2014 και 33% μέσα στο 2015) έτσι ώστε να καλυφθεί το σύνολο των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων.

3.2. Διανομείς

Στόχος του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την κατάρτιση των διανομέων είναι η μέχρι τις 26-11-2013 θέσπιση συστήματος για την συμπληρωματική κατάρτιση των διανομέων με το οποίο θα μπορούν να επικαιροποιούν τις γνώσεις τους.

3.3. Σύμβουλοι

Στόχος του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την κατάρτιση των συμβούλων ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων είναι μέχρι τις 26-11-2013:

- ✓ Καταγραφή των συμβούλων σε μητρώο όπου θα καταχωρείται ο τίτλος σπουδών τους και η εμπειρία τους στην ολοκληρωμένη φυτοπροστασία.
- ✓ Η θέσπιση συστήματος χορήγησης πιστοποιητικού για τους συμβούλους που ο βασικός τίτλος σπουδών τους δεν εμπίπτει στους αναφερόμενους στο άρθρο 35, παράγραφος 13 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8).
- ✓ Η θέσπιση συστήματος για την συμπληρωματική κατάρτιση των διανομέων με το οποίο θα μπορούν να επικαιροποιούν τις γνώσεις τους.

4. Σχεδιασμός συστήματος κατάρτισης και χορήγησης πιστοποιητικού:

Ο σχεδιασμός του συστήματος θα βασιστεί στις υπάρχουσες δομές στη χώρα μας, όσον αφορά το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, χωρίς να αποκλείεται η δημιουργία νέων όπου κριθεί απαραίτητο.

Ως δομές κατάρτισης είναι οι οργανικές μονάδες που διαθέτουν εκπαιδευτικό και διοικητικό προσωπικό και κατάλληλη κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή για παροχή κατάρτισης και συναφών προς αυτήν δραστηριοτήτων.

Το σύστημα κατάρτισης και χορήγησης πιστοποιητικού στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων υποδιαιρείται σε τέσσερα (4) ανεξάρτητα υποσυστήματα, ως εξής:

A. Υποσύστημα «Κατάρτιση Εκπαιδευτών ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων»

B. Υποσύστημα «Κατάρτιση ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων».

Γ. Υποσύστημα «Συμπληρωματική κατάρτιση»

Δ. Υποσύστημα «Χορήγηση πιστοποιητικού γνώσεων στην ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων».

Άμεση αναγκαιότητα είναι η λήψη των απαραίτητων διοικητικών μέτρων για τη λειτουργία του υποσυστήματος B. της κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων με προτεραιότητα την κατάρτιση των επαγγελματιών χρηστών στις παραγωγικές αγροτικές περιοχές της χώρας όπου εμφανίζεται αυξημένη χρήση γεωργικών φαρμάκων.

Άμεση αναγκαιότητα επίσης είναι η λήψη των απαραίτητων διοικητικών μέτρων για τη λειτουργία του υποσυστήματος Δ. της χορήγησης πιστοποιητικού γνώσεων στην ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων.

Η κατάρτιση εκπαιδευτών, παρότι πρέπει να ρυθμιστεί άμεσα, μπορεί να αποτελέσει απαραίτητη νομική προϋπόθεση για τους εκπαιδευτές μόνον ένα έτος μετά την έναρξη εκπαίδευσης των χρηστών γεωργικών φαρμάκων, έτσι ώστε να δοθεί η δυνατότητα της άμεσης λειτουργίας του εν γένει

συστήματος κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων και της αναγκαίας συνεχούς βελτίωσής του στη συνέχεια.

Το υποσύστημα Γ. της συμπληρωματικής κατάρτισης διανομένων και συμβούλων γεωργικών φαρμάκων απαιτείται να τεθεί σε λειτουργία μετά την έναρξη λειτουργίας του εν γένει συστήματος κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων.

Πίνακας 1.

Διάρθρωση συστήματος κατάρτισης στην ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων

Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ)	Υποσυστήματα	Δομές κατάρτισης	Εκπαιδευτές	Καταρτιζόμενοι (Α: Αρχική, Σ: συμπληρωματική κατάρτιση)
	Υποσύστημα: Κατάρτιση Εκπαιδευτών Ο.Χ.Γ.Φ.	Εκπαιδευτικά Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και εποπτευόμενους φορείς του ΥΠΑΑΤ	Εκπαιδευτές εκπαιδευτών	Εκπαιδευτές (Α+Σ)
	Υποσύστημα: Κατάρτιση Ο.Χ.Γ.Φ.	ΕΛΓΟ «Δήμητρα» και εποπτευόμενους φορείς του ΥΠΑΑΤ. Πιστοποιημένοι ιδιωτικοί φορείς επαγγελματικής κατάρτισης	Εκπαιδευτές	Επαγγελματίες χρήστες: αγρότες και ψεκαστές (Α+Σ) Σύμβουλοι μη κάτοχοι οριζόμενου τίτλου σπουδών (Α+Σ)
	Υποσύστημα: Συμπληρωματική κατάρτιση διανομένων & συμβούλων Ο.Χ.Γ.Φ.	Εκπαιδευτικά Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, διεπαγγελματικές ενώσεις γεωπόνων και εποπτευόμενοι φορείς του ΥΠΑΑΤ	Εκπαιδευτές	Διανομείς (Σ) Σύμβουλοι κάτοχοι οριζόμενου τίτλου σπουδών (Σ)
	Υποσύστημα: Χορήγησης πιστοποιητικού γνώσεων Ο.Χ.Γ.Φ.			

5. Υποσύστημα Α.: «Κατάρτιση Εκπαιδευτών ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων»

5.1. Σκοπός

Το υποσύστημα κατάρτισης εκπαιδευτών ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων είναι αναγκαίο, καθώς πρέπει να διασφαλιστεί η υψηλού επιστημονικού επιπέδου κατάρτιση ανθρώπινου δυναμικού (εκπαιδευτών) σε όλα τα θέματα ασφάλειας της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος από τους κινδύνους των γεωργικών φαρμάκων.

5.2. Γενικές αρχές

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων, τηρεί μητρώο των δομών κατάρτισης εκπαιδευτών ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων, το οποίο και αναρτά στο διαδίκτυο.

Οι δομές δύνανται να παρέχουν κατάρτιση εκπαιδευτών στο σύνολο των θεμάτων του Παραρτήματος Β΄ του ν.4036/2012 ή σε ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω κεφάλαια:

**Πίνακας 2. Κεφάλαια κατάρτισης εκπαιδευτών –
Θεματική διαίρεση παραγράφων παραρτήματος Β του ν.4036/2012**

Κεφάλαια κατάρτισης εκπαιδευτών	Θεματολογία κεφαλαίων
I. Κεφάλαιο ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	Παράγραφοι : α), β) και μ) του Παραρτήματος Β΄ του ν.4036/2012
II. Κεφάλαιο ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ	Παράγραφοι : γ), στ), ζ), ι) και λ του Παραρτήματος Β΄ του ν.4036/2012
III. Κεφάλαιο ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	Παράγραφοι : δ), ε) και κ) του Παραρτήματος Β΄ του ν.4036/2012
IV. Κεφάλαιο ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	Παράγραφοι : η) και θ) του Παραρτήματος Β΄ του ν.4036/2012

Στο μητρώο δομών κατάρτισης εκπαιδευτών ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων εγγράφονται:

- Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- Δημόσιοι φορείς ή εποπτευόμενοι φορείς στην αρμοδιότητα των οποίων είναι θέματα που εμπίπτουν σε ένα ή περισσότερα από τα κεφάλαια κατάρτισης εκπαιδευτών που αναφέρονται ανωτέρω.

Για την εγγραφή τους οι δομές κατάρτισης εκπαιδευτών ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων πρέπει να :

- Να διαθέτουν εκπαιδευτές εκπαιδευτών ή να συνεργάζονται με εκπαιδευτές εκπαιδευτών άλλων φορέων ή εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, οι οποίοι να έχουν πολύχρονη αποδεδειγμένη εμπειρία σε ένα ή περισσότερα από τα κεφάλαια κατάρτισης εκπαιδευτών που αναφέρονται ανωτέρω. Οι εκπαιδευτές εφαρμόζουν τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων.

- Να διαθέτουν την απαραίτητη κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή για παροχή κατάρτισης σε ένα ή περισσότερα από τα κεφάλαια κατάρτισης εκπαιδευτών που αναφέρονται ανωτέρω.
- Να διαθέτουν εμπειρία σε κατάρτιση ή συναφές προς αυτήν δραστηριότητες (έρευνες-μελέτες, ημερίδες, συνέδρια, συμμετοχή σε ολοκληρωμένα προγράμματα).
- Να διαθέτουν σύστημα αξιολόγησης των εκπαιδευτών.
- Να υποβάλουν πρόταση στη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στην οποία θα αναφέρεται πρόγραμμα κατάρτισης, οι εκπαιδευτές και οι συνθήκες με τις οποίες πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις. Θα αναφέρεται επίσης ο υπεύθυνος του προγράμματος κατάρτισης εκπαιδευτών.

5.3. Διάρκεια προγραμμάτων κατάρτισης εκπαιδευτών

Για τα κεφάλαια των κινδύνων των γεωργικών φαρμάκων, της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας και του εξοπλισμού εφαρμογής τα προγράμματα κατάρτισης εκπαιδευτών πρέπει να περιέχουν διδακτικές ώρες για θεωρητική και πρακτική κατάρτιση. Για το κεφάλαιο της γενικής κατάρτισης δεν είναι υποχρεωτική η πρακτική κατάρτιση.

Οι διδακτικές ώρες για κάθε παράγραφο δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις έξι (6) ώρες ανά κεφάλαιο κατάρτισης όπως αναφέρονται ανωτέρω, όσον αφορά τη θεωρητική κατάρτιση. Οι διδακτικές ώρες πρακτικής εξάσκησης δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις δύο (2) ώρες σε όλα τα κεφάλαια με την εξαίρεση της υποχρέωσης πρακτικής εξάσκησης στο κεφάλαιο της γενικής κατάρτισης.

5.4. Παροχή βεβαίωσης κατάρτισης εκπαιδευτών

Τα προγράμματα κατάρτισης εκπαιδευτών πρέπει να οδηγούν στην παροχή βεβαίωσης κατάρτισης μετά την επιτυχή παρακολούθηση της κατάρτισης. Η βεβαίωση αναφέρει το χρόνο παρακολούθησης της κατάρτισης, τα κεφάλαια κατάρτισης, έχει πενταετή ισχύ αρχόμενης από την ολοκλήρωση της κατάρτισης και αναφέρει τα πλήρη στοιχεία του καταρτισμένου εκπαιδευτή (όνομα, επώνυμο, πατρώνυμο και Α.Φ.Μ.)

5.5. Καταρτιζόμενοι

Στο υποσύστημα κατάρτισης εκπαιδευτών ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων γίνονται δεκτοί για κατάρτιση εκπαιδευτές που έχουν ήδη καταγραφεί στο μητρώο κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του συστήματος κατάρτισης και υποψήφιοι εκπαιδευτές ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων μετά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του συστήματος κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων.

Με εγκύκλιο της Διεύθυνσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζονται οι ακριβείς ημερομηνίες και η διαδικασία επιλογής εκπαιδευτών.

5.6. Εκπαιδευτικό υλικό

Το εκπαιδευτικό υλικό εγκρίνεται από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων και από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πολιτισμού & Αθλητισμού. Το εκπαιδευτικό υλικό ανταποκρίνεται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/128/ΕΚ και ακολουθεί την αρχή του «πολλαπλού συγγράμματος».

5.7. Κόστος κατάρτισης εκπαιδευτών

Με κοινή Απόφαση των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας καθορίζεται το τέλος εγγραφής των δομών κατάρτισης εκπαιδευτών ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων, υπέρ του Κεντρικού Ταμείου

Κτηνοτροφίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σύμφωνα με το άρθρο 50, παράγραφος 3 γ) του ν.4036/2012.

Οι δομές που συμμετέχουν στο υποσύστημα κατάρτισης εκπαιδευτών ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων δύναται να ζητούν από τους ενδιαφερόμενους προς κατάρτιση την καταβολή αντίτιμου για τη χρήση της συγκεκριμένης δομής.

6. Υποσύστημα Β. «Κατάρτιση ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων»

6.1. Σκοπός

Το υποσύστημα κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων εκπαιδευτών ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων αποτελεί το πλέον σημαντικό υποσύστημα, καθώς αφορά :

- A. Την κατάρτιση των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων (αγροτών και ψεκαστών) και
- B. Την κατάρτιση των συμβούλων ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων, που δεν διαθέτουν τίτλο σπουδών κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 35, παράγραφος 13 του ν.4036/2012.

Η έναρξη λειτουργίας του συγκεκριμένου υποσυστήματος πρέπει να γίνει το συντομότερο δυνατόν έτσι ώστε να παράσχει ειδικά στους επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων τη γνώση σε σειρά θεμάτων που διαπιστώνεται έλλειμμα γνώσης και εφαρμογής ορθών πρακτικών χρήσης γεωργικών φαρμάκων.

Η λειτουργία του συγκεκριμένου υποσυστήματος θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των περισσότερων από τα υπόλοιπα Εθνικά Σχέδια Δράσης και θα συμβάλει αποφασιστικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων, στην ποιότητα των παραγόμενων φυτικών προϊόντων και στην προστασία του περιβάλλοντος.

6.2. Γενικές αρχές

Η εκπαίδευση στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων, διενεργείται από δομές στο δημόσιο τομέα και στον ιδιωτικό τομέα.

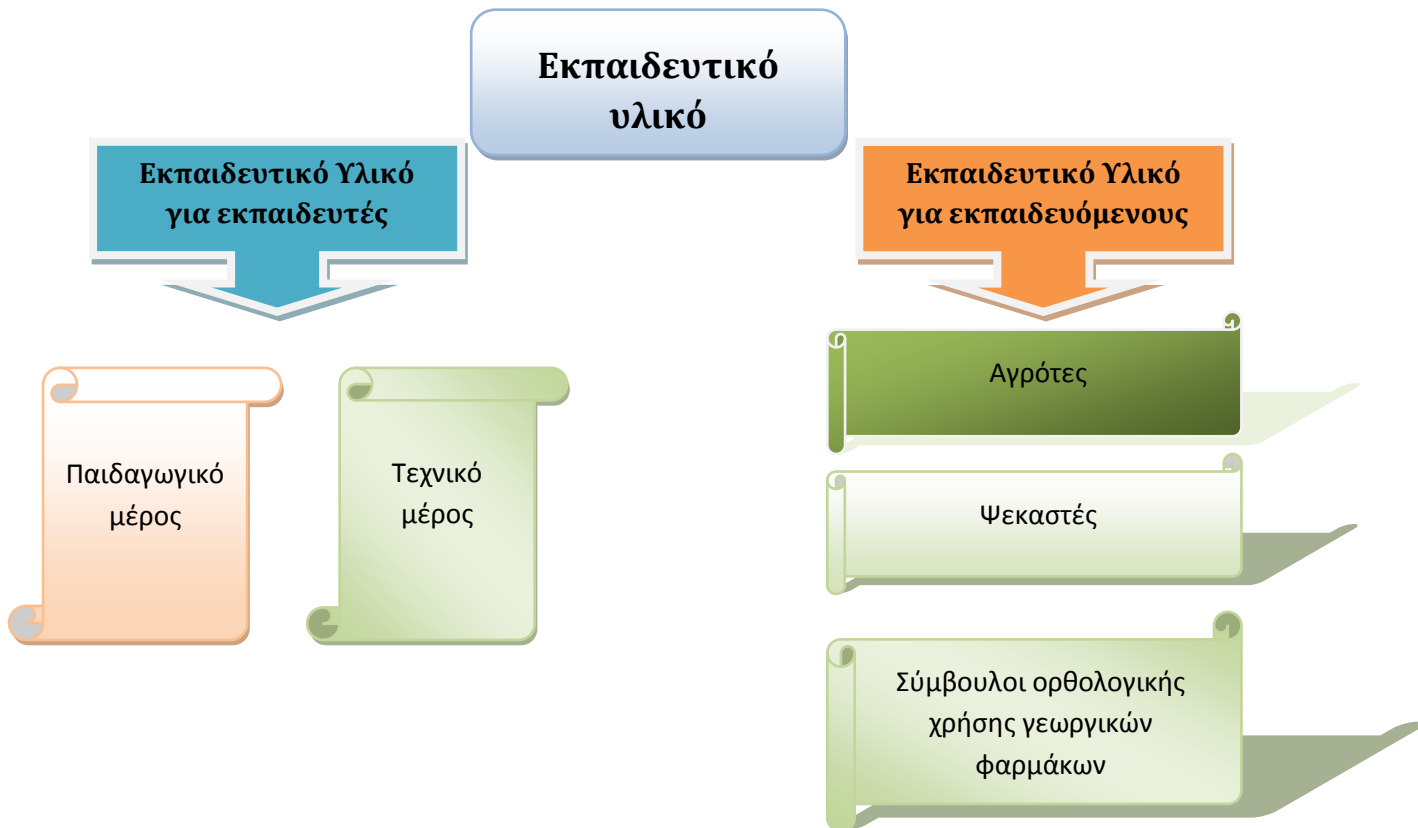
Στο δημόσιο τομέα η κατάρτιση στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων μπορεί να υλοποιείται από προγράμματα του ΕΛ.Γ.Ο. «ΔΗΜΗΤΡΑ», Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο ή όποιου άλλου δημόσιου φορέα δύναται να παράσχει το συγκεκριμένο πρόγραμμα στους καταρτιζόμενους.

Στον ιδιωτικό τομέα θα χρησιμοποιηθεί η ήδη υπάρχουσα δομή της «μη τυπικής εκπαίδευσης» και συγκεκριμένα τα πιστοποιημένα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πολιτισμού & Αθλητισμού.

Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζονται οι φορείς που παρέχουν κατάρτιση στους επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων.

6.3 Εκπαιδευτικό υλικό

Το εκπαιδευτικό υλικό εγκρίνεται από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων και από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πολιτισμού & Αθλητισμού. Το εκπαιδευτικό υλικό ανταποκρίνεται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/128/ΕΚ και ακολουθεί την αρχή του «πολλαπλού συγγράμματος».

Ενδεικτικά παρακάτω, αναφέρονται οι ενότητες και τα θεματικά πεδία στα οποία πρέπει να επικεντρωθεί η κατάρτιση χωρίς να περιορίζεται μόνο σε αυτά (τα αντικείμενα αναφέρονται αναλυτικά στο Παράρτημα Β του ν.4036/2012). Οι ενότητες κατάρτισης και τα θεματικά πεδία θα διαμορφώνονται ανάλογα με το ρόλο του εκπαιδευόμενου.

Θεωρητική κατάρτιση

Τα κύρια πεδία θεωρητικής κατάρτισης επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων είναι:

- Ασφαλής χρήση γεωργικών φαρμάκων – Κίνδυνοι για τον άνθρωπο και το περιβάλλον
- Γενικές Ευρωπαϊκές Αρχές Πρωτοκόλλων Φυτοπροστασίας (και αρχές για πρωτόκολλα τα οποία θα αφορούν ευαίσθητες περιοχές)
- Συγκριτική αξιολόγηση σκευασμάτων με στόχο την επιλογή των πιο ασφαλών για τον Άνθρωπο και το Περιβάλλον (συναρτήσει και της αποτελεσματικότητας)
- Αποθήκευση και διαχείριση γεωργικών φαρμάκων και των αποβλήτων τους (υγρών και στερεών)
- Αρχές ελέγχου σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας, Ρύθμισης και Συντήρησης Ψεκαστικών μηχανημάτων
- Ισχύουσα νομοθεσία για τα γεωργικά φάρμακα
- Τρόποι αναγνώρισης παράνομων γεωργικών φαρμάκων και κίνδυνοι που απορρέουν από την χρήση τους

- Μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται σε περίπτωση ατυχήματος με τα γεωργικά φάρμακα για τη προστασία των ανθρώπων και του περιβάλλοντος
- Σύστημα καταγραφών εισροών από παραγωγούς
- Αρχές διατήρησης βιοποικιλότητας
- Έλεγχος γεωργικών μηχανημάτων και ακροφυσίων

Πρακτική κατάρτιση

Η πρακτική κατάρτιση θα επικεντρωθεί στα ακόλουθα πεδία:

- Μέτρα ελέγχου διασποράς ψεκαστικού νέφους με σκοπό την ελαχιστοποίηση της ρύπανσης των επιφανειακών υδάτων.
- Έλεγχος και ρύθμιση γεωργικών μηχανημάτων και ακροφυσίων.
- Διαχείριση γεωργικών φαρμάκων και κατάλληλοι τρόποι αποθήκευσης τους.
- Διαχείριση κενών συσκευασιών γεωργικών φαρμάκων και λοιπών υγρών αποβλήτων από τη χρήση τους.
- Βασικοί Δείκτες προστασίας βιοποικιλότητας και ποικιλότητας ειδών (οργανισμοί δείκτες)

6.4. Χρονική διάρκεια – μεθοδολογία προγράμματος

Η χρονική διάρκεια του προγράμματος κατάρτισης πρέπει να είναι τέτοια που να καλύπτεται κατ'ελάχιστο η θεματολογία του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8). Η διάρκεια αυτή σε κάθε περίπτωση δεν πρέπει να ξεπερνά τις πενήντα (50) διδακτικές ώρες θεωρητικής κατάρτισης και επιπλέον δέκα (10) διδακτικές ώρες πρακτικής κατάρτισης.

Το πρόγραμμα μπορεί να έχει ενιαία μορφή ή να χωρίζεται σε θεματικές ενότητες που στο σύνολό τους καλύπτουν τα αναφερόμενα στο Παράρτημα Α.

6.5. Εκπαιδευτές

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων, τηρεί μητρώο εκπαιδευτών ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων, το οποίο και αναρτά στο διαδίκτυο.

Οι εκπαιδευτές που επιθυμούν να καταχωρηθούν στο ανωτέρω μητρώο και αναλαμβάνουν την κατάρτιση στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων από τους παρόχους πρέπει να πληρούν ελάχιστες προϋποθέσεις και συγκεκριμένα:

- Α. Βασικός τίτλος σπουδών ίδιος με αυτόν που προβλέπεται από το άρθρο 35, παρ. 13 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8), αφού σύμφωνα με το άρθρο 35, παρ. 7 του ίδιου νόμου, οι κάτοχοι των συγκεκριμένων τίτλων σπουδών έχουν την υποχρέωση να παρέχουν αντίστοιχη πληροφόρηση σε επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων.
- Β. Κατάρτιση ως εκπαιδευτές ενηλίκων από το κατά το νόμο αρμόδιο Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (πρώην ΕΚΕΠΙΣ). Για τη δυνατότητα άμεσης έναρξης του υποσυστήματος κατάρτισης, η υποχρέωση αυτή συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση δύο χρόνια μετά την έναρξη λειτουργίας του υποσυστήματος, με εγκύκλιο που εκδίδεται από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής και Τροφίμων.
- Γ. Εμπειρία στην ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων αποδεικνυόμενη από πενταετή επαγγελματική ενασχόληση με γεωργικά φάρμακα ή εκπόνηση μελετών ή προγραμμάτων ολοκληρωμένης γεωργίας ή εργασία σε δημόσιο ή φορέα εποπτευόμενο από το δημόσιο με αρμοδιότητα συναφή προς τα αναφερόμενα στο Παράρτημα Β' του ν.4036/2012.

Δ. Να διαθέτουν βεβαίωση ή βεβαιώσεις κατάρτισης από δομή ή δομές του υποσυστήματος εκπαίδευσης εκπαιδευτών (βεβαίωση κατάρτισης εκπαιδευτή), οι οποίες να καλύπτουν το σύνολο των κεφαλαίων της παραγράφου 5.2. του παρόντος.

Η υποχρέωση κατοχής βεβαίωσης κατάρτισης εκπαιδευτή ισχύει ένα (1) έτος μετά την έναρξη του υποσυστήματος κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων. Με εγκύκλιο της Διεύθυνσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζονται οι ακριβείς ημερομηνίες και η διαδικασία υποβολής των βεβαιώσεων κατάρτισης εκπαιδευτών από τους εκπαιδευτές.

6.6. Δομές κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων

Οι δομές της κατάρτισης πρέπει να είναι νομικές οντότητες με καταστατικό σκοπό την παροχή εκπαίδευσης σε ενήλικες σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και συγκεκριμένα τα οριζόμενα από το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πολιτισμού & Αθλητισμού.

Οι δομές κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων εγγράφονται σε ειδικό μητρώο που τηρείται στη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων. Στο ίδιο μητρώο καταχωρούνται και ο αριθμός πιστοποιητικού και τα στοιχεία των καταρτιζομένων ανά δομή κατάρτισης.

Οι δομές κατάρτισης οφείλουν να απασχολούν επαρκή αριθμό εκπαιδευτών, που να καλύπτει τα οριζόμενα στην παράγραφο 6.6. του παρόντος και την απαραίτητη κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή για παροχή κατάρτισης.

6.7. Συμπληρωματική κατάρτιση

Η συμπληρωματική κατάρτιση παρέχεται σε επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων με σκοπό την επικαιροποίηση των γνώσεων σε όλα τα θέματα του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012.

Τα προγράμματα συμπληρωματικής κατάρτισης παρέχονται από τις ίδιες δομές που παρέχουν και την αρχική κατάρτιση. Η χρονική διάρκεια των προγραμμάτων συμπληρωματικής κατάρτισης δεν πρέπει να ξεπερνά το ήμισυ της ανωτέρω αναφερόμενης στην παράγραφο 5.4 χρονικής διάρκειας της αρχικής κατάρτισης.

6.8. Αξιολόγηση κατάρτισης

Η αξιολόγηση της παρεχόμενης κατάρτισης διενεργείται ως εξής:

A. Με αξιολόγηση της κατάρτισης από τους ίδιους τους καταρτιζόμενους, μέσω απαντήσεων σε συγκεκριμένες ερωτήσεις που προκαθορίζονται από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων, με την ολοκλήρωση κάθε προγράμματος κατάρτισης.

B. Μέσω του επίσημου προγράμματος ελέγχων στα φυτοπροστατευτικά προϊόντα και συγκεκριμένα με τους ελέγχους στους χρήστες των γεωργικών φαρμάκων. Σε κάθε περίπτωση διαπίστωσης

παράνομης χρήσης γεωργικών φαρμάκων αίρεται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων το πιστοποιητικό κατάρτισης του επαγγελματία χρήστη και υποχρεούται στην απόκτηση νέου εφόσον επιθυμεί να συνεχίσει να προμηθεύεται φυτοπροστατευτικά προϊόντα.

- Γ. Σε περίπτωση επανειλημμένων περιπτώσεων παράνομης χρήσης γεωργικών φαρμάκων ή παρατυπιών στην κατάρτιση, με Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αίρεται η δυνατότητα χορήγησης πιστοποιητικού από δομές κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων. Για να είναι δυνατή η επανεγγραφή της δομής στο μητρώο απαιτείται η πλήρη αιτιολόγηση των διορθωτικών μέτρων που έλαβε με σκοπό τη βελτίωση της παρεχόμενης κατάρτισης.
- Δ. Τα ΠΚΠΦ & ΠΕ δύνανται να διενεργούν απροειδοποίητους επιτόπιους ελέγχους στους χώρους διενέργειας των προγραμμάτων κατάρτισης με σκοπό : α) τη διερεύνηση τήρησης του προγράμματος από τον εκπαιδευτή και β) την επιβεβαίωση συμμετοχής των εκπαιδευομένων. Κατά τη διάρκεια του ελέγχου συντάσσεται ειδική έκθεση ελέγχου και σε περίπτωση που διαπιστωθούν αποκλίσεις από τα προβλεπόμενα στην παρούσα απόφαση, εισηγούνται σχετικά στη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

6.9. Αρχική και συμπληρωματική κατάρτιση συμβούλων ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων

Οι σύμβουλοι ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων που δεν διαθέτουν τίτλο σπουδών γεωπόνου ή τεχνολόγου γεωπονίας (ότι ορίζεται στο π.δ. 109/1989) δύνανται να παρακολουθούν τα προγράμματα κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων για την αρχική κατάρτιση και τη συμπληρωματική κατάρτιση.

6.10. Κόστος κατάρτισης στην ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων

Με κοινή Απόφαση των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας καθορίζεται το τέλος εγγραφής των δομών κατάρτισης ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων, υπέρ του Κεντρικού Ταμείου Κτηνοτροφίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σύμφωνα με το άρθρο 50, παράγραφος 3 γ) του ν.4036/2012.

Οι δομές που συμμετέχουν στο υποσύστημα κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων δύνανται να ζητούν από τους ενδιαφερόμενους προς κατάρτιση την καταβολή αντίτιμου για τη χρήση της συγκεκριμένης δομής.

7. Υποσύστημα Γ. «Συμπληρωματική κατάρτιση διανομέων και συμβούλων γεωργικών φαρμάκων»

7.1. Συμπληρωματική κατάρτιση διανομέων στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων

Η συμπληρωματική κατάρτιση διανομέων στην ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων διενεργείται ανά πενταετία. Καθώς οι διανομείς γεωργικών φαρμάκων στη χώρα μας έχουν τίτλο σπουδών γεωπόνου ή τεχνολόγου γεωπονίας (ότι ορίζεται στα σχετικά άρθρα του π.δ. 109/1989), ο οποίος καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8), η πρώτη συμπληρωματική κατάρτιση διανομέων γεωργικών φαρμάκων πρέπει να έχει ολοκληρωθεί έως τις 26 Νοεμβρίου 2016 για όσους διανομείς έχουν αναγγείλει την έναρξη λειτουργίας έως τις 26 Νοεμβρίου 2013.

7.1.1. Δομές συμπληρωματικής κατάρτισης

Η συμπληρωματική κατάρτιση των διανομέων γίνεται από Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο, το ΓΕΩΤ.Ε.Ε. ή όποιο άλλο δημόσιο φορέα δύναται να παράσχει το συγκεκριμένο πρόγραμμα στους καταρτιζόμενους.

7.1.2. Πρόγραμμα συμπληρωματικής κατάρτισης

Η συμπληρωματική κατάρτιση διενεργείται από προγράμματα που περιλαμβάνουν επικαιροποιημένες γνώσεις στο γνωστικό αντικείμενο του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8).

Η διάρκεια των προγραμμάτων συμπληρωματικής κατάρτισης δεν πρέπει να υπερβαίνει τις δέκα (10) διδακτικές ώρες και να υπολείπεται των έξι (6) διδακτικών ωρών.

Οι εκπαιδευτές των προγραμμάτων συμπληρωματικής κατάρτισης πρέπει να έχουν εμπειρία τουλάχιστον δύο (2) ετών στην κατάρτιση επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων.

7.1.3. Παρακολούθηση συμπληρωματικής κατάρτισης

Οι Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των κατά τόπους Περιφερειακών Ενοτήτων, ως αρμόδιες αρχές για την εμπορία γεωργικών φαρμάκων και τους ελέγχους στα γεωργικά φάρμακα, είναι αρμόδιες για την παρακολούθηση της συμπληρωματικής κατάρτισης των διανομέων, ενημερώνοντας σχετικά το μητρώο εμπόρων γεωργικών φαρμάκων

Οι διανομείς γεωργικών φαρμάκων οφείλουν να υποβάλουν αντίγραφο της βεβαίωσης συμπληρωματικής κατάρτισης στις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των αντίστοιχων Περιφερειακών Ενοτήτων.

7.2. Συμπληρωματική κατάρτιση συμβούλων στην ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων

Οι σύμβουλοι ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων που διαθέτουν τίτλο σπουδών γεωπόνου ή τεχνολόγου γεωπονίας (ότι ορίζεται στο π.δ. 109/1989) υποχρεούνται να παρακολουθούν τα προγράμματα του υποσυστήματος Γ της συμπληρωματικής κατάρτισης διανομέων και συμβούλων με σκοπό την επικαιροποίηση των γνώσεών τους.

7.3. Κόστος συμπληρωματικής κατάρτισης διανομέων και συμβούλων στην ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων

Με κοινή Απόφαση των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας καθορίζεται το τέλος συμπληρωματικής κατάρτισης διανομέων και συμβούλων στην ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων, υπέρ του Κεντρικού Ταμείου Κτηνοτροφίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σύμφωνα με το άρθρο 50, παράγραφος 3 γ) του ν.4036/2012.

Οι δομές που συμμετέχουν στο υποσύστημα συμπληρωματικής κατάρτισης διανομένων και συμβούλων στην ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων δύναται να ζητούν από τους ενδιαφερόμενους προς κατάρτιση την καταβολή αντίτιμου για τη χρήση της συγκεκριμένης δομής.

8. Υποσύστημα Δ.: «Χορήγηση πιστοποιητικού κατάρτισης στην ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων».

Το υποσύστημα Δ. της χορήγησης πιστοποιητικού κατάρτισης είναι ιδιαίτερα σημαντικό καθώς πρέπει σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 2 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) να θεσπιστεί μέχρι τις 26 Νοεμβρίου 2013 και από τις 26 Νοεμβρίου 2015 η πώληση γεωργικών φαρμάκων εγκεκριμένων για επαγγελματική χρήση περιορίζεται μόνον στα πρόσωπα που διαθέτουν το εν λόγω πιστοποιητικό, σύμφωνα με το άρθρο 20, παράγραφος 2 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8).

Το υποσύστημα Δ. της χορήγησης πιστοποιητικού κατάρτισης είναι πλήρως ανεξάρτητο από τα υποσυστήματα κατάρτισης τα οποία δεν θεωρούνται ως προαπαιτούμενα για τη χορήγησή του. Αντιθέτως προαπαιτούμενο για τη χορήγησή του είναι η επαρκής γνώση των θεμάτων του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8), η οποία αποκτάται από τους επαγγελματίες χρήστες, τους διανομείς και τους συμβούλους, είτε μέσω κατάρτισης είτε με άλλα μέσα.

Ειδικά στην περίπτωση των διανομένων γεωργικών φαρμάκων γίνεται αποδεκτό ότι ο τίτλος σπουδών γεωπόνου ή τεχνολόγου γεωπονίας (ότι ορίζεται στα σχετικά άρθρα του π.δ. 109/1989) υπέχει θέση πιστοποιητικού γνώσεων ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων, καθόσον για την απόκτησή του από τα αντίστοιχα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα οι ενδιαφερόμενοι έχουν εκπαιδευτεί στο γνωστικό αντικείμενο του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8). Τονίζεται ότι τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που διαθέτουν φυτοπροστατευτικά προϊόντα στην αγορά και συγκεκριμένα οι διενεργούντες χονδρική και λιανική πώληση γεωργικών φαρμάκων (διανομείς), υποχρεούνται, σύμφωνα με το άρθρο 35, παράγραφος 13 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8), να απασχολούν υπεύθυνο επιστήμονα με τίτλο σπουδών γεωπόνου ή τεχνολόγου γεωπονίας (ότι ορίζεται στα σχετικά άρθρα του π.δ. 109/1989) με συνεχή και αυτοπρόσωπη παρουσία στο κατάστημα και υποχρέωση παροχής τεχνικών πληροφοριών στους επαγγελματίες χρήστες.

8.1. Συστήματα χορήγησης πιστοποιητικού

Η χορήγηση πιστοποιητικού επαρκούς γνώσης των θεμάτων του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) διενεργείται από δημόσιες και ιδιωτικές δομές μέσω εξετάσεων των ενδιαφερομένων, που διενεργούνται με ειδική ηλεκτρονική εφαρμογή του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζεται η διαδικασία χορήγησης πιστοποιητικού επαρκούς γνώσης των θεμάτων του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8).

8.2. Γενικές αρχές συστήματος χορήγησης πιστοποιητικού

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων δημιουργεί βάση δεδομένων με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, όπου μόνον μία επιλογή είναι η σωστή. Οι ερωτήσεις καταχωρούνται ανά Κεφάλαιο του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012, σύμφωνα με την παράγραφο 5.2. του παρόντος. Στη σύνταξη των ερωτήσεων μπορούν να συνδράμουν με προτάσεις τους οι δομές του υποσυστήματος Α της κατάρτισης εκπαιδευτών.

Οι εξετάσεις διενεργούνται ως εξής:

- ✓ Επιβεβαιώνεται η ταυτότητα του εξεταζόμενου για την είσοδό του στην ηλεκτρονική εφαρμογή.
- ✓ Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να απαντήσουν σε πενήντα (50) ερωτήσεις μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα, τυχαία επιλεγμένες από την ηλεκτρονική εφαρμογή, οι οποίες είναι ανά Κεφάλαιο του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012, σύμφωνα με την παράγραφο 5.2. του παρόντος:

Κεφάλαιο Παραρτήματος Β του ν.4036/2012	Αριθμός ερωτήσεων εξέτασης
I. Κεφάλαιο ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ [παράγραφοι : α), β) και μ)]	Πέντε (5)
II. Κεφάλαιο ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ [παράγραφοι : γ), στ), ζ), ι) και λ]	Δέκα πέντε (15)
III. Κεφάλαιο ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ [παράγραφοι : δ), ε) και κ)]	Δέκα πέντε (15)
IV. Κεφάλαιο ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ [παράγραφοι : η) και θ)]	Δέκα πέντε (15)

- ✓ Για τη χορήγηση του πιστοποιητικού απαιτείται η επιτυχής απάντηση σε τριάντα πέντε (35) ερωτήσεις.
- ✓ Με την ολοκλήρωση της εξέτασης οι ενδιαφερόμενοι ενημερώνονται για τον αριθμό των ερωτήσεων που απήντησαν ορθά και για την χορήγηση πιστοποιητικού ή όχι.

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με εγκύκλιό της καθορίζει τις λεπτομέρειες εφαρμογής του συστήματος παροχής πιστοποιητικού επαρκούς γνώσης των θεμάτων του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α΄8).

8.3. Καταχώρηση δομών

Οι δημόσιες και ιδιωτικές δομές που ενδιαφέρονται να καταχωρηθούν ως κέντρα εξετάσεων χορήγησης πιστοποιητικού επαρκούς γνώσης των θεμάτων του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α΄8) πρέπει να διαθέτουν την κατάλληλη κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή και συγκεκριμένα επαρκή αριθμό αιθουσών εξοπλισμένων με θέσεις στις οποίες βρίσκεται ηλεκτρονικός υπολογιστής συνδεδεμένος στο διαδίκτυο.

Σε κάθε αίθουσα εξέτασης δεν μπορεί να βρίσκονται περισσότεροι από είκοσι (20) εξεταζόμενοι και ένας υπεύθυνος της δομής ως επιτηρητής. Ο επιτηρητής δεν πρέπει να έχει συμμετάσχει σε κανένα από τα υποσύστημα κατάρτισης για χρονικό διάστημα τουλάχιστον ενός έτους, ως εκπαιδευτής ή ως εκπαιδευτής εκπαιδευτών. Ο επιτηρητής δύναται να παρέχει στους εξεταζόμενους μόνον συνδρομή σε θέματα σύνδεσης στην ηλεκτρονική εφαρμογή εξέτασης.

8.4 Κόστος χορήγησης πιστοποιητικού

Με κοινή Απόφαση των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας καθορίζεται το τέλος συμμετοχής των ενδιαφερομένων στις εξετάσεις χορήγησης πιστοποιητικού επαρκούς γνώσης των θεμάτων του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α΄8), υπέρ του Κεντρικού Ταμείου Κτηνοτροφίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σύμφωνα με το άρθρο 50, παράγραφος 3 γ) του ν.4036/2012.

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων, διασφαλίζει ότι το ανωτέρω τέλος θεσπίζεται με διαφάνεια και αντιστοιχεί στο πραγματικό κόστος της σχετικής εργασίας.

Οι δομές που συμμετέχουν στο υποσύστημα Δ. της χορήγησης πιστοποιητικού κατάρτισης δύναται να ζητούν από τους ενδιαφερόμενους την καταβολή αντίτιμου για τη χρήση της συγκεκριμένης δομής.

8.5 Διάρκεια πιστοποιητικού

Το πιστοποιητικό επαρκούς γνώσης των θεμάτων του Παραρτήματος Β του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) έχει τριετή διάρκεια, αρχομένης από την ημερομηνία επιτυχούς ολοκλήρωσης των εξετάσεων χορήγησής του. Μέσα σε διάστημα έξι (6) μηνών πριν την ημερομηνία λήξης του, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να εξεταστεί με σκοπό την ανανέωση του πιστοποιητικού που γίνεται για άλλα τρία έτη από την ημερομηνία λήξης που ανέγραφε.

8.6. Χορήγηση πιστοποιητικού

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των εξετάσεων, ο ενδιαφερόμενος ενημερώνεται για τη χορήγηση πιστοποιητικού το οποίο έχει τη δυνατότητα να εκτυπώσει. Πάνω στο πιστοποιητικό αναγράφεται μοναδικός κωδικός και ενημερώνεται η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων έτσι ώστε να είναι δυνατόν μετά τις 26-11-2015 να προμηθεύεται φυτοπροστατευτικά προϊόντα.

9. Επισκόπηση και βελτίωση συστήματος κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων

Στη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του υπουργείου Αγροτικής ανάπτυξης και Τροφίμων δημιουργείται ειδική ηλεκτρονική εφαρμογή, όπου επιστημονικοί φορείς, ελεγκτικές αρχές, δομές κατάρτισης και καταρτιζόμενοι θα μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις βελτίωσης της παρεχόμενης κατάρτισης σε επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων.

ΤΜΗΜΑ Β:**ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ****Εισαγωγή**

Το παρόν τμήμα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης αφορά το άρθρο 20 του νόμου 4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) σχετικά με τις απαιτήσεις για τις πωλήσεις των φυτοπροστατευτικών προϊόντων, με το οποίο εναρμονίζεται το άρθρο 6 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ με σκοπό την επίτευξη της ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων.

Πωλήσεις φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Σύμφωνα με το άρθρο 35 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8), τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που διαθέτουν φυτοπροστατευτικά προϊόντα στην αγορά και συγκεκριμένα οι διενεργούντες χονδρική και λιανική πώληση γεωργικών φαρμάκων υποχρεούνται, σύμφωνα με το άρθρο 35, παράγραφος 13 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8), να απασχολούν υπεύθυνο επιστήμονα με τίτλο σπουδών γεωπόνου ή τεχνολόγου γεωπονίας (ότι ορίζεται στα σχετικά άρθρα του π.δ. 109/1989) με συνεχή και αυτοπρόσωπη παρουσία στο κατάστημα και υποχρέωση παροχής τεχνικών πληροφοριών στους επαγγελματίες χρήστες.

Οι πληροφορίες αυτές αφορούν τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων, τους κινδύνους για την υγεία και το περιβάλλον και οδηγίες για την ασφάλεια όσον αφορά τη διαχείριση των κινδύνων αυτών σχετικά με τα εν λόγω προϊόντα σύμφωνα με την αριθμ. 265/2002 κοινή απόφαση του Υπουργού και Υφυπουργού Οικονομικών και Οικονομίας (Β' 1214) σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 1999/45/ΕΚ.

Οι υπεύθυνοι των καταστημάτων λιανικής πώλησης γεωργικών φαρμάκων έχουν την υποχρέωση να παρέχουν γενικές πληροφορίες σχετικά με τους πιθανούς κινδύνους για τον άνθρωπο και το περιβάλλον από τη χρήση αυτών ιδίως σχετικά με τις πηγές κινδύνου, την έκθεση του χρήστη, τον ορθό τρόπο αποθήκευσης, το χειρισμό και την εφαρμογή, την ασφαλή διάθεση του ψεκαστικού διαλύματος που απομένει μετά την εφαρμογή, τη διαχείριση των κενών συσκευασίας και για τις εναλλακτικές λύσεις χαμηλού κινδύνου.

Μετά τις 26-11-2015 η πώληση γεωργικών φαρμάκων εγκεκριμένων για επαγγελματική χρήση περιορίζεται στα πρόσωπα που διαθέτουν το πιστοποιητικό της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8). Το σύστημα ηλεκτρονικής καταγραφής της λιανικής πώλησης γεωργικών φαρμάκων θα συνδέεται με βάση δεδομένων όπου θα καταγράφονται οι κάτοχοι πιστοποιητικών της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) και μετά τις 26-11-2015 δεν θα επιτρέπεται η λιανική πώληση και η έκδοση του ειδικού εντύπου λιανικής πώλησης γεωργικών φαρμάκων σε όσους δεν διαθέτουν το πιστοποιητικό της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8).

Αποθήκευση γεωργικών φαρμάκων σε καταστήματα εμπορίας γεωργικών φαρμάκων

Με Προεδρικό Διάταγμα μετά από πρόταση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζεται μεταξύ άλλων οι προϋποθέσεις αποθήκευσης γεωργικών φαρμάκων που πρέπει να πληρούν τα καταστήματα εμπορίας γεωργικών φαρμάκων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 50, παράγραφος 5 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α΄8).

ΤΜΗΜΑ Γ:**ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ****Εισαγωγή**

Το παρόν τμήμα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης αφορά το άρθρο 21 και 37 του νόμου 4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) σχετικά με τις διαδικασίες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για τα γεωργικά φάρμακα, με τα οποία εναρμονίζεται η εθνική νομοθεσία με το άρθρο 7 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ, με σκοπό την επίτευξη της ορθολογικής χρήσης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού

Με εγκύκλιο του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων μετά από πρόταση της Διεύθυνσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων θεσπίζεται διαδικασία για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού για τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων και ιδίως όσον αφορά τους κινδύνους και τις ενδεχόμενες οξείες και χρόνιες επιπτώσεις για την υγεία του ανθρώπου, τις ενδεχόμενες επιπτώσεις στους οργανισμούς μη στόχους και το περιβάλλον, καθώς επίσης και για την ύπαρξη εναλλακτικών λύσεων φυτοπροστασίας χωρίς χημικά μέσα.

Η διαδικασία αυτή προβλέπει την έκδοση γενικών κατευθυντήριων οδηγιών από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων λαμβάνοντας υπόψη στατιστικά στοιχεία πωλήσεων γεωργικών φαρμάκων, γνωστοποιήσεις περιστατικών οξείας δηλητηρίασης και στατιστικά στοιχεία παραβάσεων και τον συνδυασμό τους με τα προβλήματα που μπορεί να υφίστανται σε συγκεκριμένες περιοχές έτσι ώστε να παρέχονται στο ευρύ κοινό ακριβής και ισορροπημένες πληροφορίες.

Οι κατά τόπους αρμόδιες για θέματα φυτοπροστασίας περιφερειακές και τοπικές υπηρεσίες και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, είναι υπεύθυνες για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού για τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων.

Η ενημέρωση γίνεται με έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, καθώς και μέσω διαδικτύου. Οι πληροφορίες ανανεώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα προκειμένου να ανταποκρίνονται στις νεότερες επιστημονικές και τεχνικές εξελίξεις.

Η πληροφόρηση του κοινού αφορά τα κάτωθι:

- Κινδύνους που σχετίζονται με τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων για τον άνθρωπο και μέτρα προστασίας ευαίσθητων ομάδων από μη επαγγελματική ή ηθελημένη έκθεση σε γεωργικά φάρμακα.
- Κινδύνους που σχετίζονται με τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων για το περιβάλλον, τους οργανισμούς μη στόχους (πχ πουλιά, ωφέλιμα έντομα, υδρόβιους οργανισμούς), τη χλωρίδα και την πανίδα των αγρο-συστημάτων.
- Αναγνώριση των πηγών ρύπανσης από τη χρήση γεωργικών φαρμάκων και μέτρα πρόληψης.
- Πρώτες βοήθειες για περίπτωση έκθεσης σε γεωργικά φάρμακα από ατύχημα ή από επαγγελματική έκθεση.

Περιστατικά οξείας δηλητηρίασης ή άλλων επιπτώσεων από τη χρήση γεωργικών φαρμάκων

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων, σε συνεργασία με το Κέντρο Δηλητηριάσεων του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης θεσπίζει διαδικασία για την αξιολόγηση των περιστατικών οξείας δηλητηρίασης από τη χρήση γεωργικών φαρμάκων.

Ιδιαίτερο βάρος δίνεται:

- α) σε περιστατικά οξείας δηλητηρίασης από ατύχημα και
- β) σε περιστατικά οξείας δηλητηρίασης από τοξικές ουσίες με ιδιαίτερα δυσμενή πρόγνωση σε περίπτωση οξείας δηλητηρίασης

Στη διαδικασία λαμβάνεται μέριμνα για την προστασία προσωπικών δεδομένων και για το λόγο αυτό τόσο η διαδικασία όσο και κάθε τηρούμενο αρχείο πρέπει να φέρει την έγκριση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Το Κέντρο Δηλητηριάσεων συλλέγει πληροφορίες και στοιχεία και καταγράφει κατά τρόπο συστηματικό, περιστατικά οξείας δηλητηρίασης ή άλλων επιπτώσεων από τη χρήση γεωργικών φαρμάκων. Αντίγραφο των καταστάσεων των συμβάντων οξείας δηλητηρίασης ή άλλων επιπτώσεων διαβιβάζονται στη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων προκειμένου να γίνει αξιολόγηση αυτών και να ληφθούν τα ενδεικνυόμενα μέτρα όπως ενημέρωση του κοινού, των κατόχων εγκρίσεων και των πωλητών γεωργικών φαρμάκων, τροποποίηση ή ανάκληση της άδειας κυκλοφορίας. Τα στοιχεία αυτά χρησιμοποιούνται κατά την κατάρτιση των Εθνικών Σχεδίων Δράσης.

Με σκοπό τη βελτίωση της ταχύτητας της κλινικής διάγνωσης και της θεραπευτικής αντιμετώπισης, η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων σχεδιάζει και συνδράμει το Κέντρο Δηλητηριάσεων στην οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε αγροτικούς ιατρούς ή ιατρούς τοπικών νοσοκομείων που αναμένεται να αντιμετωπίσουν πρώτοι περιστατικά οξείας δηλητηρίασης από γεωργικά φάρμακα. Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητη η συμμετοχή και της βιομηχανίας καθώς και τοπικών φορέων.

Η συμβολή του Κέντρου Δηλητηριάσεων είναι αποφασιστική στην αντιμετώπιση των δηλητηριάσεων καθώς και στη δημιουργία συνείδησης στη χώρα μας γύρω από το αντικείμενο αυτών. Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων συμβάλλει αποφασιστικά στη διερεύνηση των περιστατικών και στην πρόληψη νέων περιστατικών δια της διενέργειας ελέγχων από τις τοπικές ελεγκτικές αρχές και της λήψης άμεσων διοικητικών μέτρων.

Στόχος του Εθνικού Σχεδίου Δράσης σχετικά με την κατάρτιση και ευαισθητοποίηση είναι η κατά δέκα τοις εκατό (10%) κατ' έτος μείωση των περιστατικών οξείας δηλητηρίασης από ατύχημα καθώς και η κατά είκοσι τοις εκατό (20%) μείωση των απωλειών ζώων μετά από περιστατικά οξείας δηλητηρίασης από γεωργικά φάρμακα.

ΤΜΗΜΑ Δ:**ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ****Εισαγωγή**

Το παρόν τμήμα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης αφορά το άρθρο 22 και 38 του νόμου 4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) σχετικά με την επιθεώρηση του χρησιμοποιούμενου εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων, με το οποίο εναρμονίζεται το άρθρο 8 και το Παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 2009/128/ΕΚ με σκοπό την επίτευξη της ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων.

Κατάρτιση και διαχείριση του Μητρώου Εξοπλισμού Εφαρμογής Γ. Φ.:

Με εγκύκλιο του Ειδικού Γραμματέα καλούνται όλοι οι κάτοχοι εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων να τον απογράψουν στις περιφερειακές υπηρεσίες απογραφής αγροτικών μηχανημάτων (ΠΥΑΑΜ), σύμφωνα με το άρθρο 38, παράγραφος 2 του ν. 4036/2012 (ΦΕΚ Α'8). Το Μητρώο ενημερώνεται για κάθε μεταβολή του εξοπλισμού με ευθύνη του κατόχου του. Οι ΠΥΑΑΜ διατηρούν και διαχειρίζονται το Μητρώο. Το ενημερώνουν τόσο με νέες εγγραφές ή μεταβιβάσεις Εξοπλισμού Εφαρμογής Γεωργικών Φαρμάκων όσο και με τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων. Οι ΠΥΑΑΜ ενημερώνουν τη ΔΑΕΕ & ΜΕ, για τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων και το επικαιροποιημένο Μητρώο τους.

Σταθμοί Επιθεώρησης Εξοπλισμού Εφαρμογής Γεωργικών Φαρμάκων (ΣΤΕΕΕΓΦ)

Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ύστερα από εισήγηση της Διεύθυνσης Αξιοποίησης Εγγειοβελτιωτικών Έργων και Μηχανολογικού Εξοπλισμού του ΥΠ.Α.Α.Τ., σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 22, παράγραφος 6 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) καθορίζονται οι φορείς που θα διενεργούν τις επιθεωρήσεις του Εξοπλισμού Εφαρμογής Γεωργικών Φαρμάκων. Οι επιθεωρήσεις διενεργούνται στους Σταθμούς Επιθεώρησης Εξοπλισμού Εφαρμογής Γεωργικών Φαρμάκων (ΣΤΕΕΕΓΦ) οι οποίοι μπορούν να ανήκουν σε ιδιώτες ή σε δημόσιο φορέα και να είναι είτε κινητοί είτε σταθεροί.

Οι Σταθμοί Επιθεώρησης θα πρέπει να διαθέτουν διακριβωμένο εξοπλισμό από διαπιστευμένο φορέα του ΕΣΥΔ, ώστε να διασφαλίζεται η ακρίβεια των μετρήσεων. Το πρόσωπο που διενεργεί τις επιθεωρήσεις (επιθεωρητής) πρέπει να είναι κάτοχος τίτλου ΑΕΙ ή ΤΕΙ σχετικής με το αντικείμενο κατεύθυνσης. Σε επόμενο στάδιο πιθανόν να καθοριστεί κύκλος κατάρτισης για τους επιθεωρητές για την επικαιροποίηση των γνώσεών τους. Η πραγματοποίηση της κατάρτισης θα εξαρτηθεί από την εμπειρία που θα αποκτηθεί στην πορεία των επιθεωρήσεων.

Οι ΠΥΑΑΜ θα ελέγχουν την ύπαρξη των απαραίτητων οργάνων του ΣΤΕΕΕΓΦ καθώς και τις προϋποθέσεις του επιθεωρητή και θα χορηγούν εξουσιοδότηση στον ΣΤΕΕΕΓΦ για τη διενέργεια των επιθεωρήσεων με ισχύ για 5 έτη. Η εξουσιοδότηση αίρεται οποιαδήποτε στιγμή διαπιστωθεί παράβαση των προβλεπόμενων στις σχετικές υπουργικές αποφάσεις .

Διαδικασία επιθεώρησης

Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 38, παράγραφος 3 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) καθορίζεται η διαδικασία επιθεώρησης του εν χρήσει εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων. Ο εξοπλισμός χρήζει πρώτης επιθεώρησης εντός του

πρώτου 6μήνου από την πώλησή του (θέση σε χρήση), σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Παραρτήματος II της οδηγίας 2009/128/ΕΚ έτσι όπως έχει μεταφερθεί στο Παράρτημα Γ του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8).

Στο πεδίο εφαρμογής εντάσσονται οι νεφελοψεκαστήρες και οι ψεκαστήρες αγρού με δεξαμενή ψεκαστικού υγρού μεγαλύτερη των 100 λίτρων και οποιοδήποτε μήκος βραχίονα ψεκασμού. Αν η αρμόδια ΠΥΑΑΜ, εκτιμά ότι υπάρχει κίνδυνος για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον από τη χρήση και άλλων τύπων εξοπλισμού που χρησιμοποιούνται ιδιαιτέρως στο έδαφός της, μπορεί να εισηγηθεί στη Διεύθυνση Αξιοποίησης Εγγειοβελτιωτικών Έργων και Μηχανολογικού Εξοπλισμού του ΥΠΑΑΤ την υποχρεωτική επιθεώρηση και αυτών των τύπων εξοπλισμού.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της επιθεώρησης του εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων, επικολλάται στο ψεκαστικό μηχάνημα αυτοκόλλητο επίθεμα που προσδιορίζει την ημερομηνία επιθεώρησης (τύπου ΚΤΕΟ) και χορηγείται από το αρμόδιο ΣΤΕΕΕΓΦ πιστοποιητικό επιθεώρησης. Ο τύπος και το περιεχόμενο του πιστοποιητικού επιθεώρησης καθορίζεται με εγκύκλιο του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων μετά από εισήγηση της Διεύθυνσης Αξιοποίησης Εγγειοβελτιωτικών Έργων και Μηχανολογικού Εξοπλισμού του ΥΠ.Α.Α.Τ.

Η ΔΑΕΕ & ΜΕ προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για τα θέματα αρμοδιότητάς της, ώστε να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα επιθεώρησης εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων, που προβλέπεται από το ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8).

Τα μηχανήματα μετά την επιθεώρηση εντάσσονται σε μία κατηγορία I έως IV, όπου

- Στην «Κατηγορία I» πληρούν τις προδιαγραφές του Παραρτήματος Γ του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) και παίρνουν αυτοκόλλητο επίθεμα επιθεώρησης,
- Στην «Κατηγορία II» παίρνουν το αυτοκόλλητο επίθεμα επιθεώρησης και ταυτόχρονα ενημερώνονται για ασήμαντες αποκλίσεις από το Παράρτημα Γ του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8), οι οποίες σημειώνονται ως παρατήρηση στο πιστοποιητικό επιθεώρησης και θα πρέπει να έχουν διορθωθεί έως την τακτική επόμενη επιθεώρηση,
- Στην «Κατηγορία III» όσα έχουν σημαντικές αποκλίσεις από το παράρτημα Γ του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8), τις οποίες πρέπει να επιδιορθώσουν εντός τετραμήνου για να πάρουν το αυτοκόλλητο επίθεμα επιθεώρησης,
- Στην «Κατηγορία IV» όσα μηχανήματα έχουν μεγάλες αποκλίσεις, οι οποίες τα καθιστούν ακατάλληλα προς χρήση, δεν παίρνουν αυτοκόλλητο επίθεμα επιθεώρησης και στο πιστοποιητικό επιθεώρησης αναγράφεται ρητά η απαγόρευση χρήσης τους.

Ο επαγγελματίας χρήστης δεν μπορεί να χρησιμοποιεί τον εξοπλισμό που έχει ενταχθεί στην κατηγορία επιθεώρησης IV.

Με ενέργειες της Διεύθυνσης Αξιοποίησης Εγγειοβελτιωτικών Έργων και Μηχανολογικού Εξοπλισμού του ΥΠΑΑΤ και των συναρμοδίων αρχών σχεδιάζεται σύστημα απόσυρσης του ακατάλληλου προς χρήση εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων.

Εργαστήριο Αναφοράς

Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 22, παράγραφος 6 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) ορίζεται ως Εργαστήριο Αναφοράς Επιθεώρησης του Εξοπλισμού

Εφαρμογής των Γεωργικών Φαρμάκων το Ινστιτούτο Γεωργικών Μηχανών και Κατασκευών του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ.

Το Εργαστήριο αναφοράς έχει την αρμοδιότητα της κατάρτισης εγχειριδίων επιθεώρησης ΕΕΓΦ τα οποία θα χρησιμοποιούνται από τους ΣΤΕΕΕΓΦ, καθώς και τον δειγματοληπτικό έλεγχο εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων που έχει ήδη εφοδιαστεί με πιστοποιητικό επιθεώρησης και αυτοκόλλητο επίθεμα επιθεώρησης, προκειμένου να γίνεται έλεγχος της ποιότητας των επιθεωρήσεων από τους ΣΤΕΕΕΓΦ και να επιβάλλονται οι προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις.

Χρήστες εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων

Οι χρήστες του εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων, προκειμένου να διενεργούν τις τακτικές ρυθμίσεις και τους τεχνικούς ελέγχους που προβλέπονται από το άρθρο 22, παράγραφος 5 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) θα πρέπει να έχουν λάβει κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 19 του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) κατάρτιση σχετική και με τον τρόπο χρήσης και βαθμονόμησης του εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων.

Για τη διασφάλιση της μη χρήσης εξοπλισμού που έχει ενταχθεί στην κατηγορία IV, πρέπει να δημιουργηθεί κατάλληλος μηχανισμός ελέγχου στον οποίο μπορεί να εμπλέκονται:

α) οι ΠΥΑΑΜ (ελέγχοντας την ύπαρξη sticker σε αυτοκινούμενο ΕΕΓΦ κατά την έκδοση της άδειας κυκλοφορίας του ή ελέγχοντας την ύπαρξη sticker σε συρρόμενο ΕΕΓΦ κατά τη διαδικασία χορήγησης άδειας κυκλοφορίας στον ελκυστήρα)

β) οι Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠΑΑΤ

γ) ο ΟΠΕΚΕΠΕ πριν την καταβολή οποιασδήποτε ενίσχυσης

ή και συνδυασμός αυτών.

ΤΜΗΜΑ Ε: ΑΕΡΟΨΕΚΑΣΜΟΙ

Εισαγωγή

Το παρόν τμήμα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης αφορά το άρθρο 23 και 39 του νόμου 4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) σχετικά με τους αεροψεκασμούς με γεωργικά φάρμακα και συγκεκριμένα με φυτοπροστατευτικά προϊόντα, με τα οποία εναρμονίζεται η εθνική νομοθεσία με το άρθρο 9 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ, με σκοπό την επίτευξη της ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων.

Απαγόρευση αεροψεκασμών

Σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 1 και το άρθρο 39, παράγραφος 2 του ν.4036/2012, η εφαρμογή γεωργικών φαρμάκων με αεροψεκασμό ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ. Σε περίπτωση που υφίσταται αναγκαιότητα διενέργειας αεροψεκασμού ακολουθείται η διαδικασία που περιγράφεται παρακάτω:

Κατά παρέκκλιση διενέργεια αεροψεκασμών

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων χορηγεί κατά παρέκκλιση της απαγόρευσης της από αέρος εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων ειδικής άδεια, στην οποία προσδιορίζονται τα αναγκαία μέτρα για την έγκαιρη προειδοποίηση των κατοίκων και των διερχομένων και για την προστασία του περιβάλλοντος στις περιοχές που γειτνιάζουν με εκείνη στην οποία διενεργείται ο ψεκασμός. Η άδεια χορηγείται μόνον εφόσον:

- A. Πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρακάτω παραγράφου 2 του παρόντος και
- B. Διαβιβαστεί σχετικό ερώτημα και ληφθεί η σύμφωνη γνώμη της Περιφέρειας.

Με εγκύκλιό της, η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζει τις συγκεκριμένες συνθήκες με τις οποίες μπορεί να διενεργηθεί αεροψεκασμός και δημοσιοποιεί πληροφορίες σχετικά με τις καλλιέργειες, τις περιοχές, τις περιστάσεις και τις ιδιαίτερες απαιτήσεις εφαρμογής, συμπεριλαμβανομένων των καιρικών συνθηκών, όπου είναι δυνατόν να επιτραπεί ο αεροψεκασμός.

1. Υποβολή αίτησης διενέργειας αεροψεκασμού

Η αίτηση έγκρισης ενός σχεδίου εφαρμογής υποβάλλεται από τον επαγγελματία χρήστη τουλάχιστον δύο μήνες πριν τη ζητούμενη διενέργεια της από αέρος εφαρμογής στη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και συνοδεύεται από στοιχεία που αποδεικνύουν ότι συντρέχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις.

Η αίτηση περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την προβλεπόμενη χρονική περίοδο του αεροψεκασμού, καθώς και τις ποσότητες και τους τύπους των χρησιμοποιούμενων γεωργικών φαρμάκων.

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων σε διάστημα έως δύο μηνών από την ημερομηνία υποβολής αίτησης για διενέργεια αεροψεκασμού αποφαινεται θετικά ή αρνητικά. Σε περίπτωση που παρέλθει το διάστημα των δύο μηνών και η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων δεν έχει απαντήσει αυτή θεωρείται ότι έχει απορριφθεί.

2. Προϋποθέσεις χορήγησης άδειας από αέρος εφαρμογής φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Οι απαραίτητες προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας από αέρος εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων είναι:

- α) Δεν υπάρχουν βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις, ή υπάρχουν σαφή πλεονεκτήματα από άποψη περιορισμένου αντίκτυπου στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον σε σύγκριση με την επίγεια εφαρμογή γεωργικών φαρμάκων.
- β) Τα χρησιμοποιούμενα γεωργικά φάρμακα έχουν εγκριθεί ρητώς για αεροψεκασμό από την Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων μετά από ειδική αξιολόγηση των κινδύνων του αεροψεκασμού.
- γ) Ο χειριστής που εκτελεί τον αεροψεκασμό διαθέτει το πιστοποιητικό της παραγράφου 2 του άρθρου 19. Κατά τη μεταβατική περίοδο, εφόσον δεν υπάρχουν ακόμα τα συστήματα χορήγησης πιστοποιητικών, η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων μπορεί να δεχθεί άλλες αποδείξεις επαρκούς γνώσης.
- δ) Η επιχείρηση που είναι υπεύθυνη για τη διενέργεια αεροψεκασμών λαμβάνει πιστοποιητικό από την αρμόδια στην Ελλάδα αρχή για την έγκριση εξοπλισμών και αεροσκαφών για την από αέρος εφαρμογή γεωργικών φαρμάκων.
- ε) Αν η προς ψεκασμό περιοχή βρίσκεται κοντά σε περιοχές ανοικτές στο κοινό, η έγκριση από αέρος εφαρμογής περιλαμβάνει και συγκεκριμένα μέτρα διαχείρισης κινδύνων ώστε να εξασφαλίζεται ότι δεν θα υπάρξουν αρνητικές συνέπειες για την υγεία όσων τυχαίνει να βρίσκονται κοντά. Η προς ψεκασμό περιοχή δεν μπορεί να βρίσκεται κοντά σε κατοικημένες περιοχές.
- στ) Από το 2013 και έπειτα, τα αεροσκάφη πρέπει να είναι εξοπλισμένα με εξαρτήματα που χρησιμοποιούν τη βέλτιστη διαθέσιμη τεχνολογία για τον περιορισμό της μετακίνησης του ψεκαστικού νέφους.

3. Χορήγηση άδειας διενέργειας από αέρος εφαρμογής φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων χορηγεί άδεια, στην οποία προσδιορίζονται τα αναγκαία μέτρα για την έγκαιρη προειδοποίηση των κατοίκων και των διερχομένων και για την προστασία του περιβάλλοντος στις περιοχές που γειτνιάζουν με εκείνη στην οποία διενεργείται ο ψεκασμός.

4. Έλεγχος διενέργειας από αέρος εφαρμογής φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Στη χορηγηθείσα άδεια από αέρος εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων αναφέρονται τα διοικητικά μέτρα για τον έλεγχο εφαρμογής της διενεργούμενης από αέρος εφαρμογής με σκοπό να διαπιστωθεί ότι εκπληρώθηκαν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του παρόντος.

5. Αρχείο αιτήσεων και εγκρίσεων από αέρος εφαρμογής φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων τηρεί αρχείο των αιτήσεων που έχουν υποβληθεί και των εγκρίσεων που έχουν δοθεί σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος και δημοσιοποιεί τις συναφείς πληροφορίες που περιλαμβάνονται σε αυτές, όπως η προς ψεκασμό περιοχή, η προβλεπόμενη ημέρα και ώρα του ψεκασμού και το είδος του γεωργικού φαρμάκου, σύμφωνα με την ανάρτηση των δεδομένων αυτών στον διαδικτυακό τόπο της αρμόδιας αρχής ή κοινοτική νομοθεσία.

ΤΜΗΜΑ ΣΤ: ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ**Εισαγωγή**

Το παρόν τμήμα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης αφορά το άρθρο 24 του νόμου 4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) σχετικά με την ενημέρωση των ανθρώπων οι οποίοι θα μπορούσαν να εκτεθούν σε μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος, με το οποίο εναρμονίζεται η εθνική νομοθεσία με το άρθρο 10 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ, με σκοπό την επίτευξη της ορθολογικής χρήσης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Τα αναφερόμενα στο παρόν εφαρμόζονται μόνον στην περίπτωση όπου η εφαρμογή του γεωργικού φαρμάκου μπορεί να δημιουργήσει μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε τους ψεκασμούς με ψεκαστήρες υψηλής πίεσης (τουρμπίνες).

Υποχρέωση του επαγγελματία χρήστη είναι η ελαχιστοποίηση της πιθανότητας μετακινούμενου ψεκαστικού νέφους και η ελαχιστοποίηση της πιθανότητας έκθεσης ανθρώπων σε μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος και για το λόγο αυτό οφείλει ενδεικτικά και όχι περιοριστικά να λάβει τα παρακάτω μέτρα:

- Να διερευνήσει τη δυνατότητα και οικονομικότητα εφαρμογής μη χημικών μεθόδων για την αντιμετώπιση του προβλήματος που υφίσταται στην καλλιέργειά του.
- Να διερευνήσει τη δυνατότητα και οικονομικότητα διενέργειας της εφαρμογής με ψεκαστικά μέσα που δεν δημιουργούν μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος.
- Ο ψεκασμός να διενεργείται σε μέρες και ώρες που μειώνεται η πιθανότητα έκθεσης ανθρώπων σε μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος.
- Τα χρησιμοποιούμενα ακροφύσια του ψεκαστικού μηχανήματος (μπεκ) είτε να είναι ειδικού τύπου που μειώνουν το ψεκαστικό νέφος (drift reduction nozzles), είτε να είναι επαρκώς συντηρημένα και ρυθμισμένα για τη μείωση του μετακινούμενου ψεκαστικού νέφους.
- Να μην υφίσταται δυνατός άνεμος κατά τη διάρκεια της εφαρμογής. Σε περίπτωση μεταβολής της έντασης του ανέμου και αύξησής του κατά την εφαρμογή, ο ψεκασμός πρέπει να σταματά άμεσα μέχρι τη μείωση της έντασης των ανέμων. Σε περίπτωση διαρκούς μεταβαλλόμενης έντασης των ανέμων, η έναρξη της εφαρμογής πρέπει να γίνεται αφού πρώτα σταθεροποιηθεί η χαμηλή ένταση των ανέμων.

Ενημέρωση κατοίκων, εργαζομένων ή περαστικών

Η ενημέρωση των ανθρώπων οι οποίοι θα μπορούσαν να εκτεθούν σε μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος αναλύεται ως προς τους παρακάτω παράγοντες:

✓ Χρόνος ενημέρωσης

Η έναρξη της ενημέρωσης πρέπει να γίνεται πριν την εφαρμογή:

Σε περίπτωση που οι άνθρωποι που κάτοικοι που θα μπορούσαν να εκτεθούν σε μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος αποτελούν κατοίκους της περιοχής ή άτομα που λόγω της επαγγελματικής ή άλλης ενασχόλησης επισκέπτονται σε τακτά διαστήματα την περιοχή όπου θα μπορούσε να μετακινηθεί το ψεκαστικό νέφος, η προειδοποίηση πρέπει να γίνεται τουλάχιστον σαράντα οχτώ (48) ώρες πριν.

Όταν μόνον περαστικοί μπορεί να εκτεθούν σε μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος, η ενημέρωση γίνεται πριν την έναρξη του ψεκασμού.

✓ Τρόπος ενημέρωσης

Η ενημέρωση εφόσον οι άνθρωποι που μπορεί να εκτεθούν σε μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος είναι κάτοικοι της περιοχής ή βρίσκονται σε συγκεκριμένο οίκημα της περιοχής (χώρος εργασίας, χώρος σπουδών κλπ) γίνεται με έγγραφη ενημέρωση στην οποία αναφέρεται:

1. Ο εκτιμώμενος χρόνος έναρξης του ψεκασμού
2. Η καλλιέργεια και η θέση της καλλιέργειας, όπου θα γίνει η εφαρμογή.
3. Τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα που θα χρησιμοποιηθούν (εμπορική ονομασία) και
4. Η σήμανση τοξικότητας (Χη, Χι, κλπ) που αναγράφεται επί της συσκευασίας και οι αντίστοιχες φράσεις κινδύνου (π.χ. «Ερεθίζει το αναπνευστικό σύστημα» κ.α.)

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με εγκύκλιό της καθορίζει τη μορφή του εντύπου ενημέρωσης των ανθρώπων οι οποίοι θα μπορούσαν να εκτεθούν σε μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος και το οποίοι πρέπει να χρησιμοποιείται από τους επαγγελματίες χρήστες φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Η έγγραφη ενημέρωση με ευθύνη του επαγγελματία χρήστη των γεωργικών φαρμάκων αναρτάται επί της εισόδου κάθε οικήματος ή επαγγελματικού χώρου ανθρώπων οι οποίοι θα μπορούσαν να εκτεθούν σε μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος, ή επιδίδεται από τον επαγγελματία χρήστη εφόσον αυτό είναι δυνατόν.

Η ενημέρωση ανθρώπων που θα μπορούσαν να εκτεθούν σε μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος αλλά είναι περαστικοί από την περιοχή γίνεται με τοποθέτηση της ανωτέρω έγγραφης ενημέρωσης είτε σε σταθερά σημεία (κολόνες κλπ) πέριξ του χώρου που γίνεται η εφαρμογή, είτε σε κινητά σημεία (πάσσαλοι κλπ) με ευθύνη του επαγγελματία χρήστη φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Ενημέρωση επαγγελματιών

Η ενημέρωση των επαγγελματιών των οποίων η δραστηριότητα θα μπορούσε να επηρεαστεί αρνητικά από μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος γίνεται τουλάχιστον σαράντα οχτώ (48) ώρες πριν τη διενέργεια του ψεκασμού και τη δημιουργία μετακινούμενου ψεκαστικού νέφους.

Ως επαγγελματίες στη συγκεκριμένη περίπτωση νοούνται:

- ✚ Μελισσοκόμοι
- ✚ Σαλιγκαροτρόφοι
- ✚ Κτηνοτρόφοι
- ✚ Άλλοι επαγγελματίες των οποίων η δραστηριότητα θα μπορούσε να επηρεαστεί αρνητικά από μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος.

Στην ενημέρωση των επαγγελματιών των οποίων η δραστηριότητα θα μπορούσε να επηρεαστεί αρνητικά από μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος, ισχύουν τα ανωτέρω αναφερόμενα για την ενημέρωση των ανθρώπων που κατοικούν ή εργάζονται στην περιοχή με την επιπρόσθετη υποχρέωση ενημέρωσή τους για τις επιδράσεις που τυχόν αναγράφονται επί της συσκευασίας του φυτοπροστατευτικού προϊόντος που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί στη δραστηριότητά τους.

Επιπλέον μέτρα ενημέρωσης

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υποβάλουν στη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων προτάσεις για επιπλέον λήψη μέτρων ενημέρωσης των ανθρώπων οι οποίοι θα μπορούσαν να εκτεθούν σε μετακινούμενο ψεκαστικό νέφος με σχετική τεκμηρίωση. Οι προτάσεις μπορεί να είναι γενικές ή να αφορούν ειδικά μία περιοχή, καλλιέργεια ή τρόπο εφαρμογής.

Οι προτάσεις αυτές αξιολογούνται από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και όπου απαιτείται τροποποιούνται οι ανωτέρω προβλέψεις με σκοπό τη διασφάλιση της ανθρώπινης υγείας.

ΤΜΗΜΑ Ζ:**ΕΙΔΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ****Εισαγωγή**

Το παρόν τμήμα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης αφορά το άρθρο 25 του νόμου 4036/2012 (ΦΕΚ Α' 8) σχετικά με ειδικά μέτρα για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και του πόσιμου νερού με το οποίο εναρμονίζεται η εθνική νομοθεσία με το άρθρο 1 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ, με σκοπό την επίτευξη της ορθολογικής χρήσης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Σκοπός

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων οφείλει να εξασφαλίζει σε συνεργασία με τις συναρμόδιες υπηρεσίες την θέσπιση κατάλληλων μέτρων για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και των παροχών πόσιμου νερού από τις επιπτώσεις των γεωργικών φαρμάκων.

Εφαρμογή

Η προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και των παροχών πόσιμου νερού από τις επιπτώσεις των γεωργικών φαρμάκων θα επιτευχθεί με συνδυασμένες δράσεις του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής. Το γενικό πλαίσιο για την προστασία των υδάτινων πόρων καθορίζεται από την Οδηγία Πλαίσιο 2000/60/ΕΚ (άρθρο 11), όπως ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με τον ν. 3199/2003 (Α' 280), καθώς και όλες τις κανονιστικές πράξεις του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής που εκδόθηκαν σχετικά και περιλαμβάνει υιοθέτηση προγραμμάτων επισκόπησης (monitoring) στις λεκάνες απορροής κ.ά.

Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αναλαμβάνει την ανάλυση νερών για οργανικούς ρύπους (γεωργικά φάρμακα) και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, ενώ το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής την εγκατάσταση δικτύου δειγματοληψιών. Οι αναλύσεις αφορούν ουσίες και μεταβολίτες τους οι οποίες, βάσει των στατιστικών δεδομένων ή άλλων πηγών, αποτελούν τις κυρίαρχες εισροές από διαφορετικές περιοχές όπου υπάρχει αγροτική δραστηριότητα και καλλιέργειες.

Με τη συνεργασία των δύο Υπουργείων γίνεται καθορισμός περιόδων δειγματοληψίας ανά περιοχή (προεπιλεγμένες) και μεγάλης σημασίας καλλιέργειες, για την αποφυγή λανθασμένων δειγματοληψιών και συμπερασμάτων, εξασφαλίζοντας επίσης ότι οι δειγματοληψίες πραγματοποιούνται σε περιόδους ισορροπίας.

Σε ένα αρχικό στάδιο, με τη συνεργασία των συναρμόδιων υπηρεσιών δημιουργείται βάση με υπάρχοντα διαθέσιμα στοιχεία διαφορετικών φορέων, που αφορούν αποτελέσματα αναλύσεων περιβαλλοντικών δειγμάτων, χαρτογραφικά δεδομένα ευαίσθητων περιοχών, εδαφολογικοί χάρτες κλπ με στόχο σε μεταγενέστερο στάδιο να προγραμματίζονται συντονισμένες ενέργειες.

Επιπλέον και ειδικότερα για τα γεωργικά φάρμακα που είναι φυτοπροστατευτικά προϊόντα, η προστασία των υδάτινων πόρων καθορίζεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1107/2009, όπως αυτός εφαρμόζεται στις άδειες διάθεσης στην αγορά των γεωργικών φαρμάκων που χορηγούνται από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΣΕΑ), μέσω της υιοθέτησης πρακτικών μείωσης του κινδύνου (ακροφύσια χαμηλής αερομεταφοράς, απψέκαστες ζώνες ασφαλείας και βλάστησης κ.ά.) και μέσω επιπρόσθετων προγραμμάτων επισκόπησης (monitoring).

Ειδικά για την προώθηση της χρήσης των ακροφυσίων χαμηλής διασποράς, η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων προχωρά στη λήψη δράσεων

όπως ενημέρωση των παραγωγών μέσω του συστήματος Γεωργικών Προειδοποιήσεων ή μέσω των τοπικών ελεγκτικών αρχών και να δοθούν κίνητρα στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ (αγροπεριβαλλοντικά) για την υιοθέτηση μέτρων μείωσης του κινδύνου από τους επαγγελματίες χρήστες.

Αντίστοιχα για τις ζώνες ανάσχεσης η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων προχωρά στη λήψη μέτρων και δράσεων για την υλοποίησή τους από τους παραγωγούς, όπου κρίνεται αναγκαίο και για να να δοθούν κίνητρα στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ (αγροπεριβαλλοντικά) για την υιοθέτηση μέτρων μείωσης του κινδύνου από τους επαγγελματίες χρήστες.

Με τη με αριθ. 8989/90676/04.09.2012 Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής ανάπτυξης και Τροφίμων σχετικά με τις “Εθνικές απαιτήσεις κατά την αξιολόγηση για έγκριση φυτοπροστατευτικών προϊόντων, βάση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009”, υιοθετήθηκαν ήδη πέραν των ζωνών ανάσχεσης κινδύνου και η δυνατότητα χρήσης ακροφυσίων μείωσης της διασποράς του ψεκαστικού νέφους.

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων συντάσσει διαδικασίες έτσι ώστε να υλοποιηθεί η λήψη των παρακάτω μέτρων:

- α) προτεραιότητα στη χορήγηση άδειας διάθεσης στην αγορά στα γεωργικά φάρμακα που δεν έχουν ταξινομηθεί ως επικίνδυνα για το υδάτινο περιβάλλον σύμφωνα με την 265/2002 κοινή απόφαση των Υπουργού και Υφυπουργού Οικονομικών και Οικονομίας (Β’ 1214) η οποία ενσωματώνει την οδηγία 1999/45/ΕΚ, ούτε περιέχουν πρωτεύουσες επικίνδυνες ουσίες όπως ορίζονται ν. 3199/2003 (Α’ 280) ο οποίος ενσωματώνει την οδηγία 2000/60/ΕΚ στο εθνικό δίκαιο.
- β) προτεραιότητα στη χορήγηση άδειας διάθεσης στην αγορά γεωργικών φαρμάκων με ασφαλέστερες τεχνικές εφαρμογής όπως η χρήση του εξοπλισμού εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων με χαμηλή διασπορά ψεκασμού ειδικά στις καλλιέργειες κατακόρυφης ανάπτυξης όπως οι οπωρώνες και οι αμπελώνες.
- γ) λήψη μέτρων άμβλυνσης που ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο ρύπανσης εκτός της έκτασης εφαρμογής του ψεκασμού από μετακίνηση του ψεκαστικού νέφους, επιφανειακή και υπόγεια απορροή. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνεται η δημιουργία ζωνών ανάσχεσης με κατάλληλο μέγεθος για την προστασία των υδρόβιων οργανισμών που δεν αποτελούν στόχο, καθώς και ζώνες ασφαλείας για τα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα που χρησιμοποιούνται για την άντληση πόσιμου νερού, στις οποίες δεν επιτρέπεται η χρήση ή αποθήκευση γεωργικών φαρμάκων.
- δ) περιορισμό στο μέγιστο δυνατό βαθμό ή κατάργηση των εφαρμογών γεωργικών φαρμάκων στην επιφάνεια ή κατά μήκος οδών, σιδηροδρομικών γραμμών, πολύ διαπερατών εδαφών ή άλλων υποδομών που βρίσκονται κοντά σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα, καθώς και στην επιφάνεια καλυμμένων εδαφών, όπως αποθηκών, όπου υπάρχει μεγάλος κίνδυνος απορροής στα επιφανειακά ύδατα ή στο αποχετευτικό δίκτυο.

ΤΜΗΜΑ Η:**ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ****Ή ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΤΟΥΣ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ****Εισαγωγή**

Το παρόν τμήμα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης αφορά το άρθρο 26 του νόμου 4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) σχετικά με τη μείωση της χρήσης γεωργικών φαρμάκων ή των κινδύνων τους σε ειδικές περιοχές, με το οποίο εναρμονίζεται η εθνική νομοθεσία με το άρθρο 12 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ, με σκοπό την επίτευξη της ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων.

Ειδικές περιοχές

Λαμβάνοντας υπόψη τις αναγκαίες απαιτήσεις υγιεινής, δημόσιας υγείας και βιοποικιλότητας, η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων μεριμνά για τη λήψη των κατάλληλων μέτρων ώστε να ελαχιστοποιείται ή να απαγορεύεται η χρήση γεωργικών φαρμάκων σε ειδικές περιοχές. Λαμβάνει επίσης τα κατάλληλα μέτρα διαχείρισης κινδύνων και εξετάζεται κατά προτεραιότητα η χρήση γεωργικών φαρμάκων χαμηλού κινδύνου, όπως αυτά προσδιορίζονται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1107/2009, καθώς και η εφαρμογή μέτρων βιολογικού ελέγχου. Αυτές οι ειδικές περιοχές είναι:

1. «Ειδικές Περιοχές Α»

Ως «Ειδικές Περιοχές Α» ορίζονται οι περιοχές που χρησιμοποιούνται από ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009, ή από το ευρύ κοινό όπως δημόσια πάρκα και κήποι, αθλητικές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις αναψυχής, σχολεία και παιδικές χαρές, καθώς και κοντά σε εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης.

2. «Ειδικές περιοχές Β»

Ως «Ειδικές Περιοχές Β» ορίζονται οι προστατευόμενες περιοχές όπως ορίζονται στο ν. 3199/2003, ο οποίος ενσωματώνει την οδηγία 2000/60/ΕΚ, ή σε ειδικές περιοχές σύμφωνα με την 414985/85 κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Γεωργίας (Β' 757), όπως τροποποιήθηκε με τις 366599/1996 (Β' 1188) και 294283/1997 (Β' 68) κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Γεωργίας, η οποία ενσωματώνει την οδηγία 79/409/ΕΟΚ και την 33318/1998 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Εμπορικής Ναυτιλίας και Πολιτισμού (Β'), η οποία ενσωματώνει την οδηγία 92/43/ΕΟΚ .

3. «Ειδικές περιοχές Γ»

Ως «Ειδικές Περιοχές Γ» ορίζονται οι περιοχές στις οποίες έχει πρόσφατα εφαρμοστεί γεωργικό φάρμακο και χρησιμοποιούνται ή είναι προσβάσιμες από τους εργαζομένους στη γεωργία.

Εφαρμογή γεωργικών φαρμάκων σε «Ειδικές Περιοχές Α»

Στις «Ειδικές περιοχές Α» εφαρμόζονται κατά προτεραιότητα μέτρα βιολογικού ελέγχου και γεωργικά φάρμακα χαμηλού κινδύνου. Η χρήση άλλων γεωργικών φαρμάκων θα πρέπει να αιτιολογείται με ενυπόγραφο γνωμάτευση από γεωπόνο ή τεχνολόγο γεωπονίας.

Οι κατ' ελάχιστον αποστάσεις που πρέπει να τηρούνται μεταξύ ζώνης ψεκασμού γεωργικών φαρμάκων(φπ) και περιοχής αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Χώροι προστασίας	Χρήση εξοπλισμού εφαρμογής με χαμηλή αερομεταφορά του ψεκαστικού νέφους			Εφαρμογή με νεφελο-ψεκαστήρες και γενικά με εξοπλισμό εφαρμογής που ευνοεί την αερομεταφορά του ψεκαστικού νέφους
	φπ με επισήμανση T ή T+	φπ με επισήμανση Xn ή Xi	φπ χωρίς επισήμανση	
Νοσοκομεία, ευαγή ιδρύματα, παιδικές χαρές, κατασκηνωτικοί χώροι και άλλες εγκαταστάσεις αναψυχής, σχολεία και εκπαιδευτήρια, αθλητικές εγκαταστάσεις, δημόσια πάρκα	500 μέτρα	200 μέτρα	50 μέτρα	1000 μέτρα
Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, στρατόπεδα, αρχαιολογικούς και τουριστικούς χώρους.	200 μέτρα	100 μέτρα	Χωρίς περιορισμό	500 μέτρα
Εξοχικές κατοικίες εκτός σχεδίου πόλεως	50 μέτρα	3 μέτρα	Χωρίς περιορισμό	100 μέτρα
Κατοικίες εντός σχεδίου πόλεως	100 μέτρα	50 μέτρα	Χωρίς περιορισμό	500 μέτρα
Χώροι αστικού πρασίνου (πλην πάρκων)	50 μέτρα	3 μέτρα	Χωρίς περιορισμό	500 μέτρα

Στην περίπτωση που αναφέρονται επιπλέον οδηγίες ασφαλείας στην έγκριση κυκλοφορίας ενός γεωργικού φαρμάκου, οι οποίες ορίζουν αυστηρότερες του ανωτέρω πίνακα προϋποθέσεις χρήσης, εφαρμόζονται πιστά οι οδηγίες της ετικέτας.

Εφαρμογή γεωργικών φαρμάκων σε «Ειδικές Περιοχές Β»

Για κάθε Περιφέρεια όπου εμπεριέχεται προστατευόμενη περιοχή, όπως ορίζεται στο ν. 3199/2003, ή ειδική περιοχή σύμφωνα με τη με αριθ. 414985/1985 (ΦΕΚ Β'757) Κοινή Υπουργική Απόφαση, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει καταρτίζεται ειδικό σχέδιο φυτοπροστασίας με ευθύνη της Περιφέρειας, στο οποίο λαμβάνονται υπόψη:

- A. Οι καλλιέργειες των ειδικών αυτών περιοχών και οι ανάγκες φυτοπροστασίας τους
- B. Τα μέτρα βιολογικού ελέγχου εχθρών, ασθενειών και ζιζανίων.

- Γ. Τα γεωργικά φάρμακα χαμηλού κινδύνου που δύνανται να χρησιμοποιηθούν.
- Δ. Αιτιολόγηση της αναγκαιότητας χρήσης άλλων γεωργικών φαρμάκων, πλην των χαμηλού κινδύνου
- Ε. Το οικοσύστημα και η επικινδυνότητα της χρήσης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων
- ΣΤ. Στοιχεία και μελέτες που αφορούν αρνητικές επιδράσεις από τη χρήση γεωργικών φαρμάκων εντός των ειδικών αυτών περιοχών.

Το ειδικό σχέδιο φυτοπροστασίας υποβάλλεται στη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η οποία εισηγείται επί των επιτρεπόμενων γεωργικών φαρμάκων, τα οποία καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Το ειδικό σχέδιο φυτοπροστασίας αναθεωρείται ανά πέντε (5) έτη ή και νωρίτερα εφόσον κριθεί αναγκαίο.

Εφαρμογή γεωργικών φαρμάκων σε «Ειδικές Περιοχές Γ»

Στις περιοχές στις οποίες έχει πρόσφατα εφαρμοστεί γεωργικό φάρμακο και χρησιμοποιούνται ή είναι προσβάσιμες από τους εργαζομένους στη γεωργία ακολουθούνται τα οριζόμενα επί της συσκευασίας του γεωργικού φαρμάκου.

Σε κάθε περίπτωση πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα η πρόσβαση των ανθρώπων να γίνεται αφού έχει στεγνώσει το ψεκαστικό υγρό ή έχει ολοκληρωθεί η ενσωμάτωση του γεωργικού φαρμάκου στο έδαφος, έτσι ώστε να ελαχιστοποιείται η πιθανότητα αρνητικών επιδράσεων στην υγεία των ανθρώπων.

Ειδικά σε περίπτωση εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων σε καλλιέργειες υπό κάλυψη, όπως θερμοκήπια πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα η πρόσβαση των ανθρώπων να γίνεται αφού διασφαλιστεί ότι έχει στεγνώσει το ψεκαστικό υγρό ή έχει ολοκληρωθεί η ενσωμάτωση του γεωργικού φαρμάκου στο έδαφος και ο χώρος έχει αεριστεί επαρκώς.

Στην περίπτωση εφαρμογής γεωργικών φαρμάκων εντός αστικών περιοχών λαμβάνεται μέριμνα ώστε να μεγιστοποιείται το χρονικό διάστημα μεταξύ εφαρμογής γεωργικού φαρμάκου και χρήσης του χώρο από τον ευρύ πληθυσμό και ιδιαίτερα από ευπαθείς ομάδες, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1107/2009.

ΤΜΗΜΑ Θ:

ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΩΝ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΝΑΠΟΜΕΙΝΑΝΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΦΑΡΜΑΚΟΥ

Εισαγωγή

Το παρόν τμήμα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης αφορά το άρθρο 27 του νόμου 4036/2012 (ΦΕΚ Α' 8) σχετικά με τον χειρισμό και αποθήκευση των γεωργικών φαρμάκων και διαχείριση των συσκευασιών τους και του εναπομείναντος γεωργικού φαρμάκου, με το οποίο η εθνική νομοθεσία εναρμονίζεται με το άρθρο 13 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ με σκοπό την επίτευξη της ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων.

Το παρόν τμήμα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης περιλαμβάνει τα παρακάτω τμήματα:

- Α) Αποθήκευση, χειρισμός, αραίωση και ανάμειξη γεωργικών φαρμάκων πριν από την εφαρμογή.
- Β) Χειρισμός των συσκευασιών και του εναπομείναντος γεωργικού φαρμάκου.
- Γ) Διάθεση του ψεκαστικού διαλύματος που απομένει μετά την εφαρμογή.
- Δ) Καθαρισμός του εξοπλισμού που χρησιμοποιείται μετά την εφαρμογή.
- Ε) Διαχείριση των κενών συσκευασίας και του εναπομείναντος εντός αυτών γεωργικών φαρμάκων σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για τα απόβλητα.

Α) Αποθήκευση, χειρισμός, αραίωση και ανάμειξη γεωργικών φαρμάκων πριν από την εφαρμογή.

Στόχος των δράσεων είναι η ελαχιστοποίηση των κινδύνων για τον άνθρωπο, τους οργανισμούς που δεν αποτελούν στόχο και για το περιβάλλον μέσω της διάδοσης ασφαλών εργασιακών πρακτικών για την αποθήκευση, τον χειρισμό, την αραίωση και την ανάμειξη γεωργικών φαρμάκων. Οι δράσεις διακρίνονται σε :

- ✓ Δράσεις για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων για την αποθήκευση, τον χειρισμό, την αραίωση και την ανάμειξη γεωργικών φαρμάκων.
- ✓ Δράσεις για την εφαρμογή των γνώσεων
- ✓ Δράσεις για τον έλεγχο της εφαρμογής

Απόκτηση απαραίτητων γνώσεων	Εφαρμογή	Έλεγχος
<p>Τήρηση των οριζόμενων επί της συσκευασίας των γεωργικών φαρμάκων</p> <p>Κατάρτιση στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Σύσταση για προμήθεια μόνον του γεωργικού φαρμάκου στην ποσότητα που απαιτείται για τον επόμενο ψεκασμό. ▪ Προδιαγραφές αποθηκευτικού χώρου σε περίπτωση που χρειαστεί αποθήκευση ▪ Διαθεσιμότητα υλικών μέτρησης της δόσης του γεωργικού φαρμάκου ▪ Διαθεσιμότητα και καταλληλότητα μέσω ατομικής προστασίας . 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Έλεγχοι εφαρμογής με τη μέθοδο των απροειδοποίητων επιτόπιων ελέγχων και τη δειγματοληψία ψεκαστικών διαλυμάτων. ▪ Συνεργασία με φορείς πιστοποίησης ιδιωτικών και διεθνών προτύπων ολοκληρωμένης παραγωγής με σκοπό τον

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Διαθεσιμότητα υλικών αντιμετώπισης ατυχήματος 	<p>εντοπισμό προβλημάτων και δυνατότητων επίλυσης</p>
--	---	---

Για το σκοπούς αυτούς:

1. Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων θα εκδώσει διαδικασία για την σύνταξη, έκδοση και επικαιροποίηση βέλτιστων εργασιακών πρακτικών με τη συνδρομή των Διευθύνσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των κατά τόπους Περιφερειακών Ενοτήτων, των Π.Κ.Π.Φ. & Π.Ε., της βιομηχανίας, ερευνητικών ιδρυμάτων και φορέων. Οι κώδικες ορθής γεωργικής πρακτικής, τα αναφερόμενα από Διεθνείς οργανισμούς και την Ε.Ε., τα αναφερόμενα σε εθνικά και διεθνώς διαδομένα πρότυπα ολοκληρωμένης παραγωγής καθώς και αποτελέσματα πιλοτικών προγραμμάτων θα ληφθούν υπόψη.
2. Οι ασφαλείς εργασιακές πρακτικές για την αποθήκευση, τον χειρισμό, την αραίωση και την ανάμειξη γεωργικών φαρμάκων εντάσσονται στο εκπαιδευτικό υλικό της κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων και λαμβάνοντας υπόψη την ανωτέρω διαδικασία, το εκπαιδευτικό υλικό επικαιροποιείται διαρκώς με την ένταξη των βέλτιστων πρακτικών.

Β) Χειρισμός των συσκευασιών και του εναπομείναντος γεωργικού φαρμάκου.

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων εκδίδει κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με το χειρισμό των συσκευασιών και του εναπομείναντος γεωργικού φαρμάκου με σκοπό την ελαχιστοποίηση των κινδύνων για τον άνθρωπο, τους οργανισμούς που δεν αποτελούν στόχο και για το περιβάλλον.

Οι κατευθυντήριες οδηγίες θα ανασκοπούνται με διαφανή διαδικασία οποτεδήποτε κριθεί απαραίτητο.

Οι ασφαλείς εργασιακές πρακτικές εντάσσονται στο εκπαιδευτικό υλικό της κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Γ) Διάθεση του ψεκαστικού διαλύματος που απομένει μετά την εφαρμογή.

Το ψεκαστικό διάλυμα που απομένει μετά την εφαρμογή συνιστά επικίνδυνο απόβλητο και για το λόγο αυτό πρέπει να λαμβάνονται προληπτικά μέτρα έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο όγκος του.

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων εκδίδει κατευθυντήριες οδηγίες, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες εφαρμογής τους στη χώρα μας, τα αναφερόμενα από Διεθνείς οργανισμούς και την Ε.Ε., τα αναφερόμενα σε εθνικά και διεθνώς διαδομένα πρότυπα ολοκληρωμένης παραγωγής, διεθνείς πρακτικές καθώς και αποτελέσματα πιλοτικών προγραμμάτων.

Οι κατευθυντήριες οδηγίες θα ανασκοπούνται με διαφανή διαδικασία οποτεδήποτε κριθεί απαραίτητο.

Οι ασφαλείς εργασιακές πρακτικές εντάσσονται στο εκπαιδευτικό υλικό της κατάρτισης στην ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Δ) Καθαρισμός του εξοπλισμού που χρησιμοποιείται μετά την εφαρμογή.

Ο καθαρισμός του εξοπλισμού που χρησιμοποιείται μετά την εφαρμογή συμπεριλαμβανομένου του βυτίου του ψεκαστικού διαλύματος και η διαχείριση των απόνερων καθαρισμού του είναι ιδιαίτερα κρίσιμη εργασιακή πρακτική όσον αφορά την ελαχιστοποίηση των κινδύνων για τον άνθρωπο, τους οργανισμούς που δεν αποτελούν στόχο και για το περιβάλλον καθώς και για την πρόληψη πρόκλησης

φυτοτοξικότητας και μη επιτρεπτών υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων στην επόμενη καλλιέργεια που θα χρησιμοποιηθεί.

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων εκδίδει κατευθυντήριες οδηγίες, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες εφαρμογής τους στη χώρα μας, τα αναφερόμενα από Διεθνείς οργανισμούς και την Ε.Ε., τα αναφερόμενα σε εθνικά και διεθνώς διαδομένα πρότυπα ολοκληρωμένης παραγωγής, διεθνείς πρακτικές καθώς και αποτελέσματα πιλοτικών προγραμμάτων.

Οι κατευθυντήριες οδηγίες θα ανασκοπούνται με διαφανή διαδικασία οποτεδήποτε κριθεί απαραίτητο.

Ε) Διαχείριση των κενών συσκευασίας και του εναπομείναντος εντός αυτών γεωργικών φαρμάκων σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για τα απόβλητα.

Η διαχείριση των κενών συσκευασίας και του εναπομείναντος εντός αυτών γεωργικών φαρμάκων είναι ιδιαίτερα κρίσιμη εργασιακή πρακτική όσον αφορά την ελαχιστοποίηση των κινδύνων για τον άνθρωπο, τους οργανισμούς που δεν αποτελούν στόχο και για το περιβάλλον. Καθώς εκλείπει η λειτουργία στοιχειώδους συστήματος διαχείρισης και είναι ιδιαίτερα έντονα τα προβλήματα από την ανεξέλεγκτη απόρριψη, κάψιμο ή θάψιμο των κενών συσκευασίας και του εναπομείναντος εντός αυτών γεωργικών φαρμάκων απαιτείται η θέσπιση ειδικής διαδικασίας με τη συνδρομή όλων των ενδιαφερομένων μερών: βιομηχανία, καταστήματα εμπορίας, χρήστες φυτοπροστατευτικών προϊόντων, δήμοι, εταιρείες ανακύκλωσης και ανάκτησης ενέργειας .

Βασικός στόχος για την αποτελεσματική λειτουργία ενός συστήματος διαχείρισης των κενών συσκευασίας και του εναπομείναντος εντός αυτών γεωργικών φαρμάκων είναι η διαλογή των συσκευασιών σε αυτές που δεν έρχονται σε επαφή με το γεωργικό φάρμακο (ούτε λόγω ατυχήματος ή διαρροής) και σε αυτές που έρχονται σε επαφή με το γεωργικό φάρμακο (περιέκτες) και το πλύσιμο του περιέκτη αμέσως μετά τη χρήση του και το άδειασμα του περιεχομένου του (τριπλό ξέπλυμα με το χέρι ή μηχανικός καθαρισμός υπό πίεση), έτσι ώστε να μην καθίστανται επικίνδυνα απόβλητα.

Ακολούθως, ιδιαίτερη σημασία έχει η οργάνωση της συλλογής των κενών συσκευασίας, έτσι ώστε τα δοχεία (κάδοι) συλλογής να βρίσκονται κατά το μέτρο του δυνατού πλησιέστερα στα σημεία χρήσης των γεωργικών φαρμάκων και αδειάσματος του περιεχομένου τους.

Τέλος, απαιτείται η αποκομιδή των κενών συσκευασίας των γεωργικών φαρμάκων και η συγκέντρωσή τους σε ειδικά εργοστάσια με σκοπό την ανακύκλωσή τους ή την ανάκτηση ενέργειας. Σε περίπτωση ανακύκλωσης πρέπει να εξεταστούν εκτενώς οι χρήσεις που θα επιτρέπονται στο ανακυκλωμένο πλαστικό με σκοπό την διασφάλιση της δημόσιας υγείας.

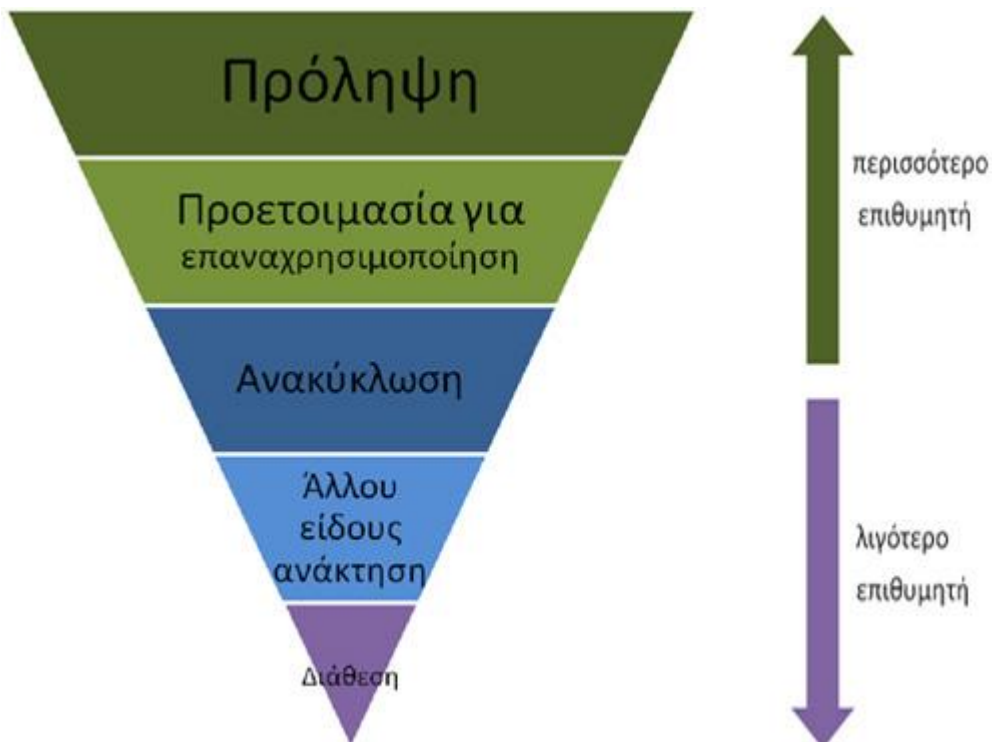
Με την ολοκλήρωση του ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής της λιανικής πώλησης εκτιμάται ότι μπορεί να υπολογιστεί ο όγκος των διατιθέμενων συσκευασιών γεωργικών φαρμάκων. Ο λόγος των υλικών που συγκεντρώνονται κατά την αποκομιδή των κενών συσκευασίας προς το σύνολο των διατιθεμένων συσκευασιών θα αποτελεί δείκτη για την πρόοδο του συστήματος ανακύκλωσης των κενών συσκευασίας των γεωργικών φαρμάκων με στόχο την αύξηση του συγκεκριμένου δείκτη κατά 20% κατ' έτος.

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή σε θέματα γεωργικών φαρμάκων θα προχωρήσει στην έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών σχετικά με τη διαχείριση των κενών συσκευασίας και θα διερευνήσει με την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (Ε.Ε.Α.Α.) και την αρμόδια κεντρική υπηρεσία για τη διαχείριση αποβλήτων τις δυνατότητες ανακύκλωσης των κενών συσκευασίας καθώς και τις απαιτήσεις του συστήματος συλλογής και αποκομιδής των κενών συσκευασίας.

Τα αναφερόμενα από Διεθνείς οργανισμούς και την Ε.Ε., τα αναφερόμενα σε εθνικά και διεθνώς διαδομένα πρότυπα ολοκληρωμένης παραγωγής, διεθνείς πρακτικές καθώς και αποτελέσματα

πilotικών προγραμμάτων αξιοποιούνται σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (Ε.Ε.Α.Α.) και την αρμόδια κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής για τη διαχείριση αποβλήτων.

Η ιεράρχηση της διαχείρισης των αποβλήτων όπως αυτή αποτυπώνεται στην οδηγία 2008/98/ΕΚ «για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών» η οποία ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με το ν. 4042/2012, παρουσιάζεται κατωτέρω:

ΤΜΗΜΑ Ι:

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Εισαγωγή

Το παρόν τμήμα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης αφορά τα άρθρα 28 και 43 του νόμου καθώς και το παράρτημα Δ' του Ν. 4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) σχετικά με την ολοκληρωμένη φυτοπροστασία, με τα οποία εναρμονίζεται η εθνική νομοθεσία με το άρθρο 14 και παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2009/128/ΕΚ, με σκοπό την επίτευξη της αειφορικής-ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων.

Α. Σχεδιασμός και ενέργειες της ΣΕΑ ως προς την Ολοκληρωμένη Φυτοπροστασία

Με τις με αριθ. πρωτ. 4012/45395/11-4-2012 (ΑΔΑ: Β4Ω3Β-20Ε) και 4741/51351/2-5-2012 (ΑΔΑ: Β496Β-186) Αποφάσεις του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων συγκροτήθηκαν 27 επιστημονικές ομάδες για τη σύνταξη Οδηγιών Ολοκληρωμένης Φυτοπροστασίας, για κάθε μία καλλιέργεια ή ομάδα καλλιεργειών όπως παρακάτω:

- 1^η Ομάδα – Ακτινίδιο
- 2^η Ομάδα – Αμπέλι
- 3^η Ομάδα – Βαμβάκι
- 4^η Ομάδα – Ελιά
- 5^η Ομάδα – Εσπεριδοειδή
- 6^η Ομάδα – Μηλιά
- 7^η Ομάδα – Κυδωνιά
- 8^η Ομάδα – Αχλαδιά
- 9^η Ομάδα – Αμυγδαλιά
- 10^η Ομάδα – Φυστικιά
- 11^η Ομάδα – Ροδακινιά
- 12^η Ομάδα – Βερικοκιά
- 13^η Ομάδα – Κερασιά
- 14^η Ομάδα – Δαμασκηλιά
- 15^η Ομάδα – Συκιά
- 16^η Ομάδα – Πατάτα
- 17^η Ομάδα – Πεπόνι θερμοκηπίου
- 18^η Ομάδα – Βιομηχανική τομάτα
- 19^η Ομάδα – Βολβώδη λαχανικά υπαίθρια
- 20^η Ομάδα – Φυλλώδη λαχανικά υπαίθρια
- 21^η Ομάδα – Λοιπά υπαίθρια κηπευτικά (καρπούζι, πεπόνι, κολοκύθι κ.λ.π.)
- 22^η Ομάδα – Μπανάνα θερμοκηπίου
- 23^η Ομάδα – Φράουλα
- 24^η Ομάδα – Κηπευτικά Θερμοκηπίου (τομάτα ,αγγούρι, πιπεριά, μελιτζάνα)

25^η Ομάδα – Καλαμπόκι και χειμερινά σιτηρά

26^η Ομάδα – Εδώδιμα Ψυχανθή / όσπρια

27^η Ομάδα – Καπνός και ρύζι

Ήδη καταρτίζονται από τις παραπάνω 27 επιστημονικές ομάδες Οδηγοί Ολοκληρωμένης Φυτοπροστασίας για κάθε μία καλλιέργεια ή ομάδα καλλιεργειών, οι οποίοι συντάσσονται από ομάδες ειδικών επιστημόνων ειδικών στην φυτοπροστασία από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, τους φορείς, Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο, ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ (πρώην ΕΘΙΑΓΕ), Περιφερειακά Κέντρα Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου (Π.Κ.Π.Φ. & Π.Ε.), Δ/νσεις Αγροτικής οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων, ΚΕΠΥΕΛ.

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ως Συντονιστική Εθνική Αρχή (ΣΕΑ) θα μεριμνήσει ώστε να καταρτισθούν οδηγοί και για τις λοιπές καλλιέργειες, οι οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται παραπάνω.

Με την ολοκλήρωση κάθε σχεδίου Οδηγού θα διενεργείται διαβούλευση, με μέριμνα της ΣΕΑ, με όλους τους εταίρους για τελική κατάρτιση.

Για την χρηστική και αποτελεσματική εφαρμογή της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας στους οδηγούς αυτούς θα υπάρχουν δύο στήλες, η πρώτη στήλη θα αναφέρεται στις καλλιεργητικές επιλογές των **γενικών** αρχών της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας που θα είναι **υποχρεωτικής εφαρμογής**, για όλους του παραγωγούς, το αργότερο μέχρι 1-1-2014, ενώ η δεύτερη στήλη θα αναφέρεται στις καλλιεργητικές επιλογές των **ειδικών** κατευθυντηρίων γραμμών οι οποίες θα εφαρμόζονται επί **εθελοντικής βάσεως από τους παραγωγούς**, οι οποίες και υπερβαίνουν τις υποχρεωτικές, με θέσπιση κατάλληλων κινήτρων.

Ειδικότερα προωθείται, από την ΣΕΑ σε συνεργασία με άλλες Υπηρεσίες του ΥΠΑΑΤ, η ένταξη στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 και σύμφωνα με το άρθρο 29 της πρότασης του σχετικού Κανονισμού Ε.Ε., ως προς τις ενισχύσεις για τη γεωργία, το περιβάλλον και το κλίμα, την ενίσχυση της εθελοντικής εφαρμογής από τους παραγωγούς των παραπάνω ειδικών κατευθυντηρίων γραμμών (στήλη 2) κάθε οδηγού καλλιέργειας.

Ενδεικτική επίδειξη στην Επιτροπή του Οδηγού ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας βαμβακοκαλλιέργειας έτους 2012, που συνέταξε η Δ/ση προστασίας Φυτικής Παραγωγής, για τις ανάγκες του προγράμματος των Γεωργικών Προειδοποιήσεων.

Στις παραπάνω οδηγίες θα περιλαμβάνονται και καλλιεργητικές πρακτικές θρέψης-λίπανσης οι οποίες επηρεάζουν και τη συμπεριφορά των φυτών έναντι των επιβλαβών και ωφελίμων οργανισμών, οι οποίες θα οριστικοποιηθούν ως υποχρεωτικές και εθελοντικές σε συνεργασία με τη Δ/ση Εισροών Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων στα πλαίσια της παραπάνω διαδικασίας κατάρτισης των οδηγών.

Προς ενημέρωση της Επιτροπής, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων διά της Διεύθυνσης Βιολογικής Γεωργίας προωθεί για τη διαχείριση επιβλαβών οργανισμών με χαμηλή εισροή γεωργικών φαρμάκων τη βιολογική καλλιέργεια στα πλαίσια του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 2007, για τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων.

Β. Τρόποι και μέσα προώθησης εφαρμογής των γενικών αρχών της Ολοκληρωμένης Φυτοπροστασίας

1. Όλοι οι οδηγοί Ολοκληρωμένης Φυτοπροστασίας που θα εγκριθούν με την προβλεπόμενη ΚΥΑ του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (άρθρο 32 του Ν. 4036/2012) θα αναρτώνται σε ιστοσελίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, έτσι ώστε οι επαγγελματίες χρήστες να έχουν στη διάθεσή τους αναλυτικά όλες τις πληροφορίες για τις καλλιεργητικές πρακτικές που υποχρεωτικά πρέπει να εφαρμόζουν, ως προς της γενικές αρχές (Στήλη 1), καθώς και διακριτά για τις καλλιεργητικές πρακτικές που εθελοντικά θα εφαρμόζουν, ως προς τις ειδικές κατευθυντήριες γραμμές (Στήλη 2).

2. Στην ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, όπου ήδη υφίσταται βάση δεδομένων με όλα τα εγκεκριμένα γεωργικά φάρμακα ανά καλλιέργεια και επιβλαβή οργανισμό, θα επισημανθούν εμφανώς τα κατάλληλα γεωργικά φάρμακα για χρήση τους στην Ολοκληρωμένη Φυτοπροστασία, με τη λιγότερη δυσμενή επίδραση στην υγεία των ανθρώπων και του περιβάλλοντος, καθώς και στους οργανισμούς που δεν αποτελούν στόχο.
3. Οι επαγγελματίες χρήστες δύνανται να αναζητούν συμβουλευτικές υπηρεσίες για την ολοκληρωμένη φυτοπροστασία στους γεωργικούς συμβούλους του δικτύου, για μεν το έτος 2013 στα πλαίσια εφαρμογής του προγράμματος «πολλαπλής συμμόρφωσης», για δε τα έτη 2014 και μετά σε γεωργικούς συμβούλους, όπως αναφέρονται στο άρθρο 16 της πρότασης του σχετικού Κανονισμού Ε.Ε.

Επισημαίνεται ότι στην έκθεση (report) του δικτύου εμπειρογνομόνων (experts) ENDURE NETWORK, που έγινε για την Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ε.Ε. (DG Environment), αναφέρεται ότι «η Ε.Ε. και τα κράτη μέλη θα πρέπει να επενδύσουν μαζικά σε συστήματα γεωργικών συμβούλων, ώστε να διασφαλίσουν την εφαρμογή της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας», η οποία είναι κοινοτική και εθνική απαίτηση (οδηγία 2009/128/ΕΕ και ο νόμος 4036/2012 που την ενσωματώνει).

4. Η πιστοποίηση ότι ο παραγωγός εφήρμοσε τις γενικές αρχές ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας καθώς και τις ειδικές κατευθυντήριες γραμμές θα γίνεται από τον γεωργικό του σύμβουλο με τη λήξη της καλλιεργητικής περιόδου, και με τα στοιχεία των χρησιμοποιηθέντων γεωργικών φαρμάκων, τα οποία θα πρέπει να τηρεί ο παραγωγός, σύμφωνα με το άρθρο 67 του Καν. ΕΚ 1170/2009, θα τίθενται προς έλεγχο στον υπεύθυνο του μηχανισμού παρακολούθησης και ελέγχου των Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠΑΑΤ και των Διευθύνσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των ΠΕ.

Στα πλαίσια του μηχανισμού παρακολούθησης και ελέγχου τήρησης των παραπάνω, θα διενεργούνται δειγματοληπτικοί έλεγχοι και όπου απαιτούνται καθολικοί έλεγχοι.

5. Επιμόρφωση – κατάρτιση των γεωργικών συμβούλων και των παραγωγών στα θέματα Ολοκληρωμένης Φυτοπροστασίας (Οδηγοί, εφαρμογές κλπ).
6. Προσαρμογή, βελτίωση και επέκταση του μακροχρονίως λειτουργούντος με επιτυχία συστήματος Γεωργικών Προειδοποιήσεων από τα Περιφερειακά Κέντρα Προστασίας Φυτών και Ποιοτικού Ελέγχου (Π.Κ.Π.Φ. & Π.Ε.) Καβάλας, Θεσσαλονίκης, Ιωαννίνων, Μαγνησίας, Αχαΐας, Αργολίδος και Ηρακλείου, το οποίο σύστημα αποτελεί την βάση της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας, διότι παρακολουθούνται οι καλλιέργειες σε πραγματικό χρόνο και αξιολογούνται τα στοιχεία κατά τρόπο επιστημονικό με την έγκυρη και έγκαιρη έκδοση Δελτίων Γεωργικών Προειδοποιήσεων.

Οι αναγκαίες προσαρμογές, βελτιώσεις και επεκτάσεις αφορούν τις παρακάτω δράσεις:

- α. Χωρική επέκταση του συστήματος σε περιοχές όπως τα νησιά του Αιγαίου κλπ. όπου δεν εφαρμόζονται Γεωργικές Προειδοποιήσεις.
  - β. Επέκταση του συστήματος και στις όλες τις ετήσιες καλλιέργειες με την εμπλοκή και των Διευθύνσεων Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των ΠΕ και των ΓΓΑ των Δήμων.
  - γ. Βελτίωση της διάχυσης των Δελτίων Γεωργικών Προειδοποιήσεων με στόχο η πληροφορία να φτάνει στον κάθε παραγωγό έγκαιρα, μέσα από την χρήση των ΜΜΕ, των Συμβούλων, του διαδικτύου και λοιπών σύγχρονων τεχνολογιών.
  - δ. Ενίσχυση του συστήματος με την βελτίωση των υπαρχόντων Αυτόματων Μετεωρολογικών Σταθμών (ΑΜΣ) και την πυκνωση του δικτύου με την εγκατάσταση νέων ΑΜΣ, καθώς και την προμήθεια των αναγκαίων λογισμικών πρόγνωσης.
7. Προώθηση από την ΣΕΑ προς τα αρμόδια θεματικά Ερευνητικά Κέντρα, εφαρμοσμένων ερευνητικών προγραμμάτων με την ειδικότερη προς έρευνα θεματολογία, σχετική με μεθόδους πρόληψης και

αποτελεσματικής αντιμετώπισης των επιβλαβών οργανισμών, κυρίως στον τομέα των μη χημικών μεθόδων καταπολέμησης αυτών.

8. Σχετικά με τον έλεγχο της συμμόρφωσης των παραγωγών στην υποχρέωση της εφαρμογής των γενικών αρχών της Ολοκληρωμένης Φυτοπροστασίας, για το έτος 2013, στα πλαίσια της «πολλαπλής συμμόρφωσης», η ΣΕΑ θα προωθήσει με ιδιαίτερο έγγραφό της προς την αρμόδια ελεγκτική αρχή (ΟΠΕΚΕΠΕ), όλους τους θεσμοθετημένους Οδηγούς Ολοκληρωμένης Φυτοπροστασίας, προκειμένου οι Γεωπόνοι ελεγκτές της να ελέγχουν με βάση τις υποχρεώσεις της Στήλης 1 των οδηγών.

ΤΜΗΜΑ Κ:

ΔΕΙΚΤΕΣ

1. Εισαγωγή

Το παρόν τμήμα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης αφορά το άρθρο 29 του νόμου 4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) σχετικά με τους εθνικούς και εναρμονισμένους δείκτες κινδύνου, με το οποίο εναρμονίζεται η εθνική νομοθεσία με το άρθρο 15 της οδηγίας 2009/128/ΕΚ, με σκοπό την επίτευξη της ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων.

2. Υπάρχουσα κατάσταση

Η υπάρχουσα κατάσταση όσον αφορά τη θέσπιση στόχων σε εθνικό επίπεδο σχετιζόμενων με τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων είναι ιδιαίτερα προβληματική καθώς:

- Ουδέποτε υπήρξε εθνικά ή τοπικά θεσπισμένος στόχος για τη μείωση των κινδύνων και των επιπτώσεων από τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων στην υγεία του ανθρώπου και στο περιβάλλον.
- Παρότι υπήρξαν επιστημονικές μελέτες και δημοσιεύσεις σχετικά με τους κινδύνους από τη χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων, ουδέποτε υπήρξαν στατιστικά στοιχεία σε εθνικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τα οποία θα θεσπίζονται αριθμητικοί στόχοι. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα μόνα στοιχεία που συγκεντρώνονταν από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων αφορούσαν τις ποσότητες των γεωργικών φαρμάκων, που εισάγονταν στη χώρα μας και απαιτούνταν η έκδοση άδειας εισαγωγής (δεν μπορούν να καταγραφούν οι ενδοκοινοτικές αποκτήσεις γεωργικών φαρμάκων, που πλέον αποτελούν τη συντριπτικά μεγαλύτερο του όγκου των φυτοπροστατευτικών προϊόντων) και των στοιχείων που παρέχονταν σε αδρή μορφή (εντομοκτόνα, μυκητοκτόνα και ζιζανιοκτόνα) από τη βιομηχανία των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Παρόλη την απουσία στόχων και στατιστικών στοιχείων, η υπάρχουσα κατάσταση χαρακτηρίζεται από τη σποραδική εκδήλωση αρνητικών επιπτώσεων της μη ορθολογικής χρήσης φυτοπροστατευτικών προϊόντων, όπως διάθεση στην αγορά φρούτων και λαχανικών με υπολείμματα γεωργικών φαρμάκων σε συγκεντρώσεις υψηλότερες των ανώτατων επιτρεπτών υπολειμμάτων, δηλητηριάσεις από γεωργικά φάρμακα, ρύπανση υπογείων ή επιφανειακών υδάτων, θάνατοι ακόμη και προστατευόμενων άγριων πτηνών και ζώων, κλπ.

Είναι, λοιπόν, επιτακτική η ανάγκη λήψης διοικητικών μέτρων για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων και η θέσπιση και παρακολούθηση δεικτών κινδύνου, έτσι ώστε να αξιολογούνται και να βελτιώνονται τα διοικητικά μέτρα, λαμβάνοντας υπόψη την επιστημονική και τεχνική πρόοδο.

3. Δείκτες

Οι δείκτες θεσπίζονται χωρίζονται σε τρεις (3) κατηγορίες: α) τους Γενικούς Εθνικούς Δείκτες (ΓΕΔ), β) τους Ειδικούς Εθνικούς Δείκτες (ΕΕΔ) και γ) τους Κοινοτικά Εναρμονισμένους Δείκτες

Α. Γενικοί Εθνικοί Δείκτες

Οι Γενικοί Εθνικοί Δείκτες αφορούν την παρακολούθηση των γενικών παραγόντων που συνεισφέρουν σε θέματα ασφάλειας στη γεωργική παραγωγή. Ως τέτοιοι ορίζονται :

Κωδικός	Γενικός Εθνικός Δείκτης	Στόχος
ΓΕΔ1	Αριθμός χρηστών γεωργικών φαρμάκων που έχουν	Κατάρτιση ποσοστού περίπου

	<p>λάβει κατάρτιση στην ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.</p> <p>Με την πλήρη καταγραφή του συνόλου των χρηστών γεωργικών φαρμάκων ο δείκτης αυτός θα μετατραπεί σε ποσοστό χρηστών γεωργικών φαρμάκων που έχουν λάβει κατάρτιση στην ορθολογική χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.</p>	<p>33% των χρηστών κατ' έτος (33% μέσα στο 2013, 33% μέσα στο 2014 και 33% μέσα στο 2015)</p>
ΓΕΔ2	<p>Ποσοστό υπερβάσεων ανώτατων επιτρεπτών ορίων υπολειμμάτων επί συνόλου δειγμάτων.</p>	<p>Μείωση 10% μέχρι το έτος 2015</p>
ΓΕΔ3	<p>Μείωση συμβάντων δηλητηρίασης από επαγγελματική χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων</p>	<p>Μείωση 5% κατ' έτος</p>
ΓΕΔ4	<p>Όγκος κενών συσκευασιών γεωργικών φαρμάκων που εισάγονται για ανακύκλωση ή ανάκτηση ενέργειας</p>	<p>Ένα έτος μετά τη θέσπιση και λειτουργία σχήματος ανακύκλωσης ή ανάκτησης ενέργειας να υφίσταται 5% κατ' έτος αύξηση του όγκου.</p> <p>Ο στόχος προσδιορίζεται λαμβάνοντας υπόψη τη μεταβολή των λιανικών πωλήσεων φυτοπροστατευτικών προϊόντων</p>
ΓΕΔ5	<p>Έλεγχος διασποράς ψεκαστικού νέφους (χρήση ακροφυσίων χαμηλής διασποράς)</p>	<p>Αύξηση της χρήσης ακροφυσίων χαμηλής διασποράς κατά 5% ετησίως</p>

Η πορεία επίτευξης των στόχων που τίθενται στους Γενικούς Εθνικούς Δείκτες θα ανακοινώνεται στο ευρύ κοινό μέσω της ιστοσελίδας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, τουλάχιστον κατ' έτος

Όπου διαπιστώνονται σημαντικές αποκλίσεις από τους στόχους, λαμβάνονται άμεσα μέτρα μετά την αξιολόγηση της κατάστασης από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, τα οποία εφαρμόζονται άμεσα από τις αρμόδιες αρχές.

Τα απαραίτητα στατιστικά στοιχεία για την παρακολούθηση των Γενικών Εθνικών Δεικτών συλλέγονται:

- ✓ Σύμφωνα τον Κανονισμό 1185/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25^{ης} Νοεμβρίου 2009, σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία των γεωργικών φαρμάκων.
- ✓ Από την ηλεκτρονική καταγραφή της λιανικής πώλησης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.
- ✓ Από τα στατιστικά στοιχεία που συγκεντρώνονται από το Μητρώο Βιομηχανιών Γεωργικών Φαρμάκων.
- ✓ Από τη Κέντρο Δηλητηριάσεων
- ✓ Από κάθε άλλη πηγή κριθεί πρόσφορη μετά από αξιολόγηση από τη Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων προσδιορίζει τις τάσεις στη χρήση ορισμένων δραστικών ουσιών και τα στοιχεία προτεραιότητας, όπως δραστικές ουσίες, καλλιέργειες, περιοχές ή πρακτικές, που χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή ή τις ορθές πρακτικές που μπορούν να χρησιμεύσουν ως παράδειγμα για την επίτευξη των στόχων του παρόντος νόμου για τη μείωση των κινδύνων και των επιπτώσεων από τη χρήση γεωργικών φαρμάκων στην υγεία του ανθρώπου και στο περιβάλλον και για να ενθαρρύνει την ανάπτυξη και την εισαγωγή της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας καθώς και εναλλακτικών προσεγγίσεων ή τεχνικών προκειμένου να μειωθεί η εξάρτηση από τη χρήση γεωργικών φαρμάκων.

Β. Ειδικοί Εθνικοί Δείκτες

Οι Ειδικοί Εθνικοί Δείκτες για την παρακολούθηση των εξειδικευμένων περιβαλλοντικών παραγόντων που σχετίζονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τρωτότητα των διαφορετικών περιοχών.

Οι ειδικοί δείκτες αφορούν στην αξιολόγηση της περιβαλλοντικής ποιότητας και περιλαμβάνουν τόσο τη χρήση μοντέλων προσομοίωσης συμπεριφοράς των γεωργικών φαρμάκων στο περιβάλλον και πρόβλεψης των επιπέδων ρύπων από τη χρήση τους σε επίπεδο αγροτεμαχίου αλλά και σε επίπεδο λεκάνης απορροής όσο και στο χημικό προσδιορισμό των επιπέδων ρύπων και βιοδοκιμές σε δείγματα που έχουν ληφθεί από διαφορετικές περιοχές της χώρας (σύνδεση δράσεων με Υπουργείο Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής). Όσον αφορά στους εξειδικευμένους δείκτες, παρέχουν πολύ σημαντικές πληροφορίες σχετικά με την περιβαλλοντική ποιότητα και την παράνομη χρήση γεωργικών φαρμάκων στην περιοχή.

Γ. Κοινοτικά Εναρμονισμένοι Δείκτες

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων εφαρμόζει εναρμονισμένους δείκτες κινδύνου, οι οποίοι θεσπίζονται από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως αναφέρονται στο Παράρτημα Ε του ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8).